Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

...тэмнай 1921 оной ...брийн 21-нээ гарана | № 224 (13713) | 1974 оной сентябрийн 24, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГДЭҺӨӨР

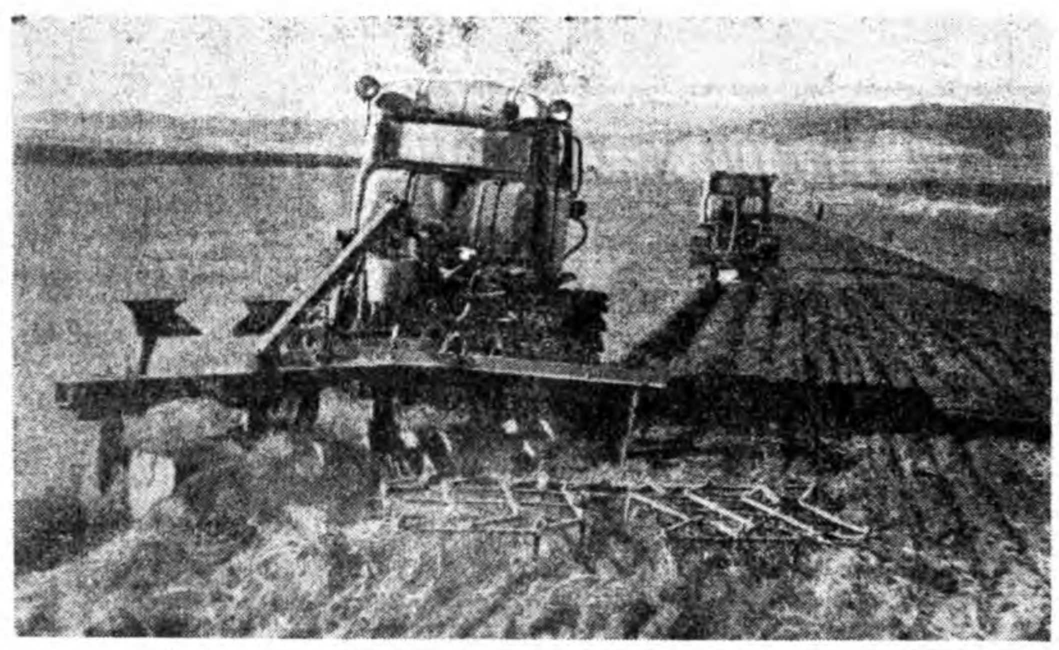
ВАШИНГТОН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

СССР-эй посольстводо эмхидхэгдэһэн сайлалгын үедэ А. А. Громыко Г. Киссинджертэй уулзажа хөөрэлдэхэдөө бүлэг асуудалнуудаар, эдэнэй дунда зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха, Европодо аюулгүй байдал хангаха асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна.

Совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко; американ талаһаа — США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Стессел, гүрэнэй департаментын советник Х. Соненфельдт, Европын хэрэгүүдэй асуудалаар США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо А. Хартман сайлалгада хабаадаа.

250 МЯНГАН ГЕКТАР НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЕ!

РЕПОРТАЖ

2. ХОЁР ДАХИН ЕХЭЭР

...н-Үдын аймагай «Ма... ...гарайн аймагай «Ги... ...колхозуудай механи... ...уудай туйлаһан ам... ...ууд, уряа бэшэгүү... ...Бэшүүрэй совхозэй ...ристнуудай сэдьхэл ...ень хүдэлгөө. «Юугээ... ...дэнэр дутахабибди», ...жал мэдэхэбди», «На... ...паар хахалха түсэ... ...оёр дахин үлүүлээ» ...үтэнүүдээр эндэхи ме... ...торнууд түрүүшүүлэй ...угтаһан, дэмжэһэн ...

...хозой механизаторнууд ...н үгээ бодото дээрэнь ...лжэ ороо. Сентябриин ... үглөөгүүр нэгэдэхи ... трактористнууд ... Фёдорович Фали... Борис Будажапович Ба... Владимир Ананьевич ... гурбадахи тракторна ...—Константин Гри... ... Авагин, Леонид ...нович Селиванов бо... ...феноген Кириллович ...ьев гэгшэд ажалай ... жагсажа, 20—21 час ...алгаряагүй хүдэлхэ... ...8—4.7 дахин нор... ...ргэһэн байна. Тии-

гэжэ тэдэнэр совхозой дирекциин, партком, рабочком болон ВЛКСМ-эй комитедэй зүгһөө Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байгаа.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, минута бүхэниие хүсэдөөр хэрэглэхэдээ, хэды ехэ хүдэлмэри хэжэ болохоб гэжэ эдэ трактористнууд гэршэлжэ үгөө. Тиигээд совхозой бүхы тракторна бригадануудта суглаан боложо, халаан бүриингөө даабарие 1,5 дахин дүүргэхын түлөө тэмсэхэ, 1.500 гектар намарай паар хахалха түсэбөө октябрь һара гаратар 3.000 гектарта хүргэхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Сентябриин 20-ной байдалаар совхозой механизаторнууд 1.500 гектар намарай паар элдүүрилжэ, түсэбөө дүүргэбэ. Мүнөө эдэнэр хоёрдохи түсэбөө бэелүүлжэ эхилэнхэй.

Газар хахалхадаа бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг А. Ф. Фалилеев, Б. Б. Батуев **(1-дэхи зураг, зүүн талаһаа)** гэгшэдтэй уулзажа, хөөрэлдэһэн, хэжэ байһан ажалыень хараһан байнабди. Эдэнэрэй хүдэлдэг «ДТ-75» тракторнуудынь үрэжэлтэ хара хүрьһые хүсэтэйгөөр урбуулан үнгэрнэ **(2-дохи зураг)**.

Алексей Фёдорович Фалилеев энэ жэлдэ дүшэ хүрэжэ ябабашье, тэрэнэйнгээ 15 жэлыень «булад хүлэгэй» жолоо барижа үнгэргөө. Зүгөөр Борис Будажапович Батуев залуу эдир наһан дундаа. Һүүлэй гурбан жэлдэ механизатораар хүдэлжэ ябана.

— Тракторнууднай найдамтай, хүрьһэншье шнигтэй болоо, сагшье дулаан. Бидэнэр халаан бүриингөө даабари 1,5 дахин дүүргэнэбди, газараа һайнаар лэ хахалха гэжэ оролдонобди, — гээд эдэнэр баяртайгаар мэдүүлбэ.

— Яахадаа предплужниггүйгөөр хахалнабта, — гэжэ тэдэнэрһээ асуухада, «буртаг ногоо элбэг байжа, мүнөө хүрэтэр хюрууда сохюулаагүй дээрэһээ предплужнигта оройлдожо, урагшамнай ябуулаагүй» гэжэ харюусаба. «Саашадаа буртаг ногооной хосорходо, предплужнигуудаа табихабди» гэбэ. Эдэнэрэй хэлээшые совхозой ахамад агроном П. Гылыков зүбшөөһэн байна.

Хэды тиимэ байбашье һаань, намарай паарые заабол предплужнигтай анзаһаар хахалха гэһэн агротехническэ эрилтые баримталхада ямаршье һаад байха ёһогүй гэжэ һанагдаа һэн.

Гэхэтэй хамта, зарим боигадада намарай паар гүйхэнөөр хахалха ушар дайралдаһан байна. Тиин эдэ бүхы дутагдалнуудаа дары усадхажа, һайн шанартай паар ехээр бэлдэжэ, юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ совхозой механизаторнууд баян ургаса абаха арга олгохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. ГЫЛЫКОВ.

БОЛЗОРҺОО УРИД

Хэжэнгын аймагта намарай паар хахалалгын мүнөө болотор унжагайрһаар зандаашье һаа, бүхы ажахынуудынь муушалхын аргагүй байба. Жэшээнь, Загаһатын совхоз хаража үзээе. Энэ совхоз мүнөө жэл 1200 гектар хахалха түсэбтэй һаа, 1500 гектар хахалха уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын тула бүхы хүсөөрөө оролдожо байна. Мүнөө ДТ-74, ДТ-54 түхэлэй хүсэтэ арбан трактор хүнхинэлдэн ябана гээшэ. Зүгөөр һолоомоһоо сүлөөлэгдөөгүй полинуудые хахалжа эхилхэгүй ха юм даа. Тиимэһээ һолоомо суглуулжа, саг соонь поли сэбэрлэхын тула баһал шанга хэмжээн абтаа. Һолоомо гансал поли сэбэрлэхын тула суглуулагдадаг бэшэ, харин гүүртэ, отарануудаа үбэлэй тэжээлээр бардам хангахын тула тэдэнэй үбэлжөөнэй хашаа, хорёо рүү сэхэ зөөгдэдэг байна. Ингэхэдэ малшад өөһэдын хүсөөр һолоомо зөөжэ, бэеэшье зобоохогүй, үнэтэ сагаашье гээхэгүй юм. Хоёрдохёор, хадагдаһанайнь һүүлээр тэрэ доронь зөөхэдэ һолоомо малда хэрэгтэй шухала амта шэмээ гээдэггүй.

Паар дээрэһээ оньһожоруулагдамал дүрбэн звено һолоомо зөөнэ.

Паар хахалалгада гараһан бүхы тракторнууд хоёр халаанда хүдэлнэ. Олонхи трактористнууд үдэрэйнгөө нормо 110—120 процент дүүргэнэ. Хахалалгада ябаһан трактористнуудта үдын хоол поли дээрэнь асарагдадаг, трактортань хэрэгтэй топон, түлишэ баһал һаадгүй зөөгдэдэг байна. Эдэ бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэри хаража үзөөд байхада, совхозой ахалагша агроном С. Х. Хамнагдаевай оролдосо үүргэ тон ехэ гээшэ ха гэжэ этигэмээр. Теэд бүхы трактористнуудыншье намарайнгаа паар хаһа болзорһоо урид дүүргэхын тула эрмэлзэнэ.

Загаһатын совхоздо гансашье намарай паар хахалалга һайн ябана бэшэ, харин таряа хураалга, тэжээл бэлэдхэлгэшье яһала һайн ябана. Энэ жэл Хэжэнгэ нютагаар ган гасуурай болобошье һаань, бүхы арга боломжонууд хэрэглэгдэн, малда сүм хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ байна. Мүнөө 18 комбайн таряа хуряана. Совхозой тоогто 8000 центнер орооһон ороод байна. Эндэ үдэрэйнгөө нормо 150 процент дүүргэдэг комбайнеруудай нэрэ тоололтой. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, В. Хабутов, Г. Педаранов, Н. Ананин гэгшэд болоно. Олон механизаторнууд силос даралгада хабаадана. Совхоз соо дүн хамта 2350 тонно силос, 20 тонно ногооной гурил, 600 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд байна

Д. ДЫЛГЫРОВ.

...ЭГЭ ХАХАД ТҮСЭБ

...-Үдын аймагай «Со... ...Россия» колхоз бү... ...1100 гектар нама... ...р хахалха түсэбтэй ... хүршэ «Маяк» ...гоо механизатор... ...урлае һайшаан дэм... ...1.650 гектар нама... ...р хахалхаар шиидэ...

...һэн четвергын дүн... ...хозой механизатор... ...350 гектар намарай ...халжа, абаһан уял... ...сын дүүрэхын түлөө ... оролдожо байнхай. ... мэдээгээр дээшэ... ...эн уялга абаһан ... трактористнууд на... ...а паар һайн шанар... ...хахална. Жэшээлбэл, үнинэй тракторист Алексей Сергеевич Миткус абаһан уялгынгаа ёһоор энэ хаһа соо 120 гектар намарай паар хахалха аад, 170 гектарта хүргөөд байнхай. Мүн залуу механизатор, техническэ тусхай мэргэжэлэй училищи һаяхана дүүргэһэн Павел Дорофеев бүхыдөө 151 гектар газар элдүүрилээд байнхай. Тиихэдэ трактористнар И. Семёнов, Н. Семёнов, Н. Климентьев гэгшэд халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэжэ, намарай паар хахалагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэ онсо шалгарна.

А. НАГАСЛАЕВ.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА СИЛОСЭЙ УРГАМАЛНУУДЫЕ, ТЭЖЭЭЛЭЙ КОРНЕПЛОДУУДЫЕ, ХАРТААБХА, ОВОЩ ХУРЯАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1974 оной сентябриин 16-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Кукуруза	Силосэй бусад ургамалнууд	Тэжээлэй корнеплодууд	Хартаабха	Овощ
Баргажанай	85	71	—	48	14
Баунтын	—	—	—	50	—
Бэшүүрэй	97	116	—	36	60
Зэдын	88	117	2	4	20
Яруунын	—	93	—	43	—
Загарайн	75	74	1	9	24
Захааминай	28	83	18	43	—
Кабанскын	100	114	2	33	4
Хэжэнгын	56	161	—	10	9
Хурамхаанай	80	39	4	21	16
Хяагтын	90	78	9	10	14
Мухар-Шэбэрэй	98	93	4	42	19
Прибайкалиин	100	118	—	19	—
Сэлэнгын	79	138	—	25	35
Түнхэнэй	100	139	4	17	7
Хоринн	75	50	—	19	4
Улаан-Үдын	88	59	—	26	26
Республика бүхыдөө	88	99	3	25	21

Аха дүү Украинын уран зохёолшод Буряад орондо айлшаар ерэбэ

„ЛАСКАВО ПРОСИМО!“ — „МОРИЛЖО ХАЙРЛЫТ!“

Украин арад хүндэтэй айлшадаа иимэ үгэнүүдээр угтадаг заншалтай юм. «Морилжо хайрлыт!» гэжэ хүндэтэ айлшадаа буряад ёһоороо угтаха зуураа «Ласкаво просимо!» гээд, түрэл украин хэлэн дээрэнь нэмэнэбди.

Хоёр жэлэй саада тээ Д. Жалсараев, И. Калашников, А. Бальбуров, Ц-Д. Дондокова, Д. Улзытуев гэгшэд алтан таряагаараа, алим жэмэсээрээ суурхаһан аглаг һайхан Украинын алтан богоһые алхажа, Львовско болон Волынска областьнуудаарнь айлшалжа, буряад литературын үдэрнүүдые үнгэргөөд бусаа һэмнай. Тэрээндэнь харюу болгон, украин уран зохёолшод Юрий Ярмыш, Ростислав Братунь, Александр Богачук болон бусад нүхэд үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ бууба. Тэдэнэр сентябриин дүүрэтэр Буряад орон соогуур, Байгалай эрьеэр аяншалха, мүнөө сагай агууехэ барилга гүүлэһэн БАМ-да хүрэхэ. Украинын соёлой үдэрнүүдэй болоходо, буряад уншагшад украин уран зохёолшодтой танилсажа, урдажа байһан уһанай аялгадал, уян һайханаар соностодог түрэл хэлэн дээрэ шүлэгүүдээ уншахыень шагнаха юм.

Украин зохёолшодой бүтээлнүүд буряад уншагшадта үнинэй танил байха юм. Агууехэ кобзарь Тарас Шевченкын «Гэрээд үгэ» болон бусад гоё шүлэгүүдынь буряад хэлэн дээрэ зэдэлһээр үнинэй. Александр Корнейчугай, украин бусад зохёолшодой зүжэгүүд буряад хэлэн дээрэ табигдадаг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн соо Украинын газар дээрэ буряад хүбүүдэй шуһан адхарһан байна. Львов хотын Алдар солын добуун дээрэ буряад арадай суута хүбүүн-полковник, Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоев нойрсодог, тэрэнэй хүүрые украинецууд нангинаар сахидаг.

Карпадай хадануудһаа Курилай аралнууд хүрэтэр нэмжыһэн үргэн һайхан совет газар дээрэ аха дүү литераторнууд адли тэгшээр урган һалбарна. Агуу совет литературын алтан һалаануудай нэгэн болохо украин ба буряад литературын түлөөлэгшэдэй уулзалга хадаа дэмбэрэлтэ һайхан хэрэг мүн.

Баян Буряад орондомнай айлшадтаа харуулха юумэн олон байха. Аягаар билтарма сагаан эдеэ барин, айлшадаа угтаял даа.

— Морилжо хайрлыт! Ласкаво просимо, хүндэтэ нүхэд!

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

НҮХЭР М. Н. НИМАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, хэблэлэй органуудта удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө «Буряад үнэн» газетын редакторай орлогшо нүхэр Мунко Нимаевич **Нимаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.

1974 оной сентябриин 23.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. М. БАЖЕНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай системэдэ удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй **худалдаа наймаанай министрэй орлогшо** нүхэр Семён Мандарханович **Баженовые** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.

1974 оной сентябриин 23.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. А. КОНДАКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, совет, финансын органуудта удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Хоринн аймагай ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдкомой финансын таһагые даагша нүхэр **Сергей** Александрович **Кондаковые** Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.

1974 оной сентябриин 23.

ХАРЬКОВСКА ОБЛАСТЬ ТАРЯА ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА СОЦИАЛИС УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

...вска областиин хү... ...ын ажалшад пар... ...XIV съездын шиидхэ... ...ые бэелүүлэн, пар... ...совет арадта КПСС... ...ой хандаһан Хандал... ...оусан, газар таряа... ... мал ажалай про... ...ые ехээр үйлэдбэ... ...үрэндэ худалдахын ...циалис мүрысөө үр... ...эргэрүүлэн, орооһо... ...алнуудай үндэр ба... ...а ургуулжа, эмхитэй ... хуряажа абаһан, таряа гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа дүүргэһэн байна.

Областиин колхоз, совхозууд 959 мянган тонно таряа гүрэндэ тушаагаа. Шэниисэ, ешмээн, обёос, бобово ба хүрпээтэ ургамалнуудые хуряаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Гүрэндэ таряа тушаалга, таряа худалдалга үргэлжэлүүлэгдэһээр. Кукурузатай хамта нэгэ миллионһоо бага бэшэ тонно орооһо таряан гүрэндэ худалдагдаха.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрие һайнаар дүүргэхэ, нэмэлтэ тэжээл бэлдэхэ, малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй захяа заабарие һайнаар бэелүүлэн, областиин колхоз, совхозуудай таряашад, малшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллана.

(ТАСС).

...ЛОВГРАДСКА ОБЛАСТИИН ТАРЯАШАД ГҮРЭНДЭ ...О ХУДАЛДАХА СОЦИАЛИС УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

...ловградска обла... ...дөө ажахын ажал... ...иин XXIV съездын ...нуудые бэелүүл... ...э ехэ туһа хүргэхые ... партида, совет арад... ...С-эй ЦК-гай ханда... ...галгада габшагай ... харюусан, энэ ...оһото ургамалнуу... ...р баян ургаса ургу... ...жа, таряа гүрэндэ ... социалис уялгаяа ...гаар дүүргэбэ. ...иин колхоз, совхозууд 587 мянган тонно таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта хаажа, шэниисэ, хара таряа, ешмээн, обёос, просо худалдаха түсэбөө үлүүлһэн байна. Таряа гүрэндэ тушаажа үргэлжэлһөөр. Кукуруза ба хүрпээтэ ургамалнуудые хараада абалсахада, 650 мянгаһаа бага бэшэ тонно таряан гүрэндэ тушаагдаха.

Оройн ургамалнуудые хуряаха хүдэлмэреэ богони болзорто үнгэргэхын, овощ хуряалгые болзор соонь дүүргэхын, намарай тарилгые, паар хахалалгые богони болзорто үнгэргэхын тула хүдөө ажахын ажалшад, партийна, совет ба хүдөө ажахын органууд шармайн оролдоно. Тиихэдэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряаха, малай үбэлжэлгэдэ фермэнүүдые һайнаар бэлэдхэхэ, газар таряалангай, мал ажалай продукци худалдаха уялгаяа дүүргэхын тула хэмжээнүүдые абана.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААНАЙ, АХА ДҮҮГЭЙ ҺАЙНДЭР

Хойто Осетиин ажалшад ехэ, баярта һайндэрөө — автономито Осетиин 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. Республикын табин жэлэй ой ондоо гайхамшагта һара үдэртэй — Хойто Осетиин һайн дураараа Росситай нэгэдэн ниилэһээр 200 жэлэй ойтой тудалдаба.

Агууехэ Октябриин социалис революциин һүүлээр КПСС-эй ленинскэ национальна политикын бодото байдалда бэелһэнэй ашаар осетин арад зол жаргалтайгаар, эрхэ сүлөөтэйгөөр ажаһуудаг болонхой.

Совет засагай жэлнүүдтэ республика дотор промышленностиин мүнөөнэй шэнэ шэнэ һалбаринууд бии болојо, хүгжэн һалбарһан байна. Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн зуу мянга шахуу хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд Хойто Осетиин омогорхол болоно.

Осетиин хүдөө нютагай шарай үндэһөөрөө хубилаа. Эндэхи колхоз, совхозууд һалбаран хүгжэһэн байна.

Хойто Осетиин ажалшан арад эрдэм гэгээрэлтэй, соёл культуратай болонхой.

(ТАСС).

„СОЮЗ“ — „АПОЛЛОН“: АМЖАЛТАДАА НАЙДАНА

«Союз», «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай хамтын туршалгата ниидэлгэдэ бэлдэлгэ үргэнөөр хэгдэжэ байна. Совет, американ мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар бэлдэлгын хүдэлмэри октябрь һарада Москвада үнгэргэгдэхэнь.

Энээндэ зорюулагдажа, совет, гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци үнгэргэгдөө. СССР-эй Наукануудай академиин президиумдэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференциие СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи «Интеркосмос» гэжэ Советэй түрүүлэгшын орлогшо В. С. Верещетин хүтэлбэрилһэн байна. Проектын техническэ директорнууд: совет талаһаа — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент К. Д. Бушуев, американ талаһаа — доктор Гленн Данни энэ пресс-конференцидэ хабаадаа.

Хамтын ниидэлгэдэ бэлдэлгэ үргэнөөр хэгдэжэ байна гэжэ проектын хүтэлбэрилэгшэд журналистнуудта мэдээсээ. Һүүлэй хоёр неделиин турша соо хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээн тухай К. Д. Бушуев хэлэбэ. Августын 26-һаа сентябриин 20 болотор 200 гаран совет, американ мэргэжэлтэд Москвадахи замбуулинай дайда шэнжэлэлгын институтда хүдэлһэн байна.

Туршалгада бэлдэлгэ хэлгые графигай ёһоор үнгэргэхэ тухайда бидэ бүхы анхаралаа хандуулнабди гэжэ доктор Г. Ланни хэлээ.

Замбуулинай дайда шэнжэлэлгын институтда бидэниие хүндэмүүшэ халуунаар угтаһан байна. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, ажал хэрэгнай һайнаар ябана гэжэ доктор Гленн Ланни мэдүүлбэ. Тиимэһээ манай ехэ хэрэгэй амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байһанда этигэн найданабди.

(ТАСС).

Тарган мал—гүрэндөө

Шахамал хонидой отарада

Август, сентябрь һарануудта гүрэндэ тушаагдаха хонидые шахан таргалуулхада ашаг үрэ ехэтэй гэжэ Ивалгын ОПХ-гай хүтэлбэрилэгшэд, хонишод һайн мэдэхэ болонхой. Зүгөөр тэдэнээ жэл ерэхэ бүри энэ шухала хэрэгые гүрнмшуулжа, нарижуулан һайжаруулжа байна. Энэ жэлдэ хушалтатай тусхай хуһамаг түхеэрэгдэжэ, тэндээ хобоо хобтонуудые табижа, шахамал хонидоо таряа талхаар, ногоогоор эдеэлүүлжэ эхилээ.

— Иимэ байрада хонидые шахан таргалуулхада ашаг үрэ ехэтэй байхань элитэ,— гэжэ туршалга-үйлэдбэриин ажахын ахамад зоотехник Алексей Енисеевич Хажеев хөөрөө һэн. — Илангаяа хонидой шэгнүүрые хэрэгтэй хэмдэнь хүргэхэдэ саг бага ошоно. Бэлшээридэ ябуулжа таргалуулһантай жэшэхэ болоо һаа, хоёр-гурба дахин түргэн байха юм.

Шахалгада табигдаһан хонидоо эрдэмтэдэй хүсөөр зохёогдоһон рационой ёһоор эдеэлүүлнэ. Хонид хаалгатай байхадаа шишэ тиишээ гүйхэ аргагүй, энээнһээшье боложо, шэгнүүрынь нэмэнэ ёһотой.

Мүн иимэ тусхай байра түхеэрхэдээ, ажалыень хүсэд оньһожоруулхаар хараалжа болохо бшуу. Тингэжэ үсөөхэн хүнүүд олон хонидые харууһалха аргатай байхал. Эдэ бүгэдэ ажалай гаргашые хороонo, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулна.

Хонидые шахан таргалуулха байрань ямараар түхеэрэгдээ юм ааб гэжэ харая. Ажахын түб — Ивалга һууринһаа баруун-хойшоо хэдэн километр ябахада Социализм гэжэ нютаг байха. Тойроод намдуу зохидхон. Хаамагуудые холбожо хэһэн хорёотой. Тэрэнь хоёр газарта хубааригданхай. Таһалга бүридэнь 600 хонин хаагданхай. Дээрэнь тоолёор хушагдаһан һарабша бии.

— Энэмнай хонидые нара, һалхинһаа хамгаалха ушартай, — гэжэ эндэхи хонишон Доржо Жигмитович Доблинов мэдүүлбэ. — Үнэ сэн багатайшье һаа, хонидтоо ехэ хэрэгтэй юм.

Хорёогойнь захаар тойруулан, хобоо хобтонууд табигданхай. Эндэ минеральна зүйл, тэжээлэй дабһан саг үргэлжэ байдаг. Хорёогой хойто талаар гүйхэн аад, үргэн ханааб татагданхай, тэрэнь бетон ханатай. Энэ ханаабаар сэбэр уһан урдажа байдаг.

Хоёрдохи хонишон Дубсан-Цырен Дашиевын үгы байгаа. Зүгөөр бригадын гурбадахи гэшүүн — тракторист Николай Григорьев тэжээл тараажа үгэдэг машинаа шагтагалаад, хонидто ногоо зөөжэ үгэнэ.

— Намда 600 эрье даалгагданхай, — гээд энэ хонишон үгэеэ захалба.

— Юрэнхыдөө эдэнэрни туранхайшаг байһан юм даа. Эрье бүхэниинь дунда зэргээр 36 килограмм болоо һэн.

Хонидоо эдэнэр августын 1-һээ шахажа захалаа. Хонидой шэгнүүр үдэртөө 30 граммаар нэмээхэ даабари хүргэгдэнхэй.

Хонидоо шахажа эхилһээр хори хоноод байхадаа, шэгнэжэ үзөө һэн. Тиихэдэнь бүхы отараараа 30 центнер нэмэһэн байгаа гэхэ гү, али эрэ түлгэнүүдынь сүүдхэдээ дунда зэргээр 250 граммаар шэгнүүрээ дээшэлүүлһэн байгаа. Үгышье һаа, түлгэ бүхэниинь хорин хоногто 5 килограммаар нэмээ ха юм. Тингэжэ тэдэнь дунда зэргээр 41 килограмм шэгнүүртэй болоо. Хонидой тамирыньшье һайжараа. Мүнөө тэдэнь бүхыдөө тарган, һайн тамиртай болонхой.

Энэл даа, хонидые гаваа барижа, зундаа таргалуулха гээшэ! Энэ аргые дэмжэжэ, хаа хаанагүй хэрэглэхээр гэжэ һанагдана.

— Хонидые иигэжэ шахан таргалуулхын тула ажахы ехэ гаргаша хэнэгүй, — гээд Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэ, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Доржо Байлович Жигжитов энээниие ударидадаг хадаа хэлэбэ.

— 1.200 хони шахан таргалуулхада үдэртөө 6 центнер обёос хэрэгтэй болоно. Тиин ногоон тухай дурданашьегүйб. Тэрэниие хонин бүридэ 5 килограмм үгэдэг. Юуб гэхэдэ, хонишод өөһэдөө бэлэдхэдэг хадаа үлүү гаргаша хэдэггүй ошуу.

Рационой ёһоор хонин бүри үдэртэ 1.5 тэжээлэй единицын хоол үгтэнэ. Иимэ тэжээл дээрэ байһан хонид шэгнүүрээ сүүдхэдээ 150 граммаар нэмээхэ жэшээтэй.

Һайнаар эдеэлээд, дуран соогоо уһалаад байһан хонид түргэнөөр таргалангүй яахаб даа. Тиимэһээ ажахы бүхэндэ иимэ арга хэрэглэхээр гэжэ һанагдана.

И. ЩЕГЛАЕВ.

Улаан-Үдын «Хү... дэлэлэй Тэмдэ... ордента «Электр... машина» завод... электромеханичес... таһагай табада... разрядай токарь... коммунис ажала... ударник Васили... Михайлович Бори... сюк. Тэрэ халаа... найнгаа нормо 15... — 160 процентээ... дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Борисюк.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой мэдээжэ болоһон һаалишан Екатерина Ивановна Грудинина жэл бүри үнеэн бүриһөө 3.500 килограмм һү һаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Екатерина Грудинина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАВОД СООГОО ЭРХИМЛЭНЭ

Николай Петрович Гостев ажалдаа хамагһаа эртэ ерэжэ, зэр зэмсэгээ бэлдэдэг. Тиинһэн хойноол ажалаа эхилдэг заншалтай. Ажалай минута, секунда бүхэниие зүбөөр хэрэглэжэ шадана. Энээн дээрэһээ халаанайнгаа даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай продукци ехээр гаргана бшуу. Николай Петрович Гостев Элхиин заһабариин заводой эгээл бэрхэ электрогагнууршадай тоодо оронхой. Ямаршье даабари абаа һаа, Николай Петрович Гостев тэрэнээ һайн шанартайгаар, саг болзор соонь дүүргэхэ гэжэ оролдодог. Энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлжэ шададагшье.

Элхиин заһабариин заводой коллектив ойһоо модо шэрэхэ ЛТ-43 түхэлэй автомашинын тэргэ бүтээһэн юм. Энэ тэргын олохон детальнуудые Николай Петрович Гостев хабсаргалсаһан байха. Энэ тэргэнь ВДНХ-да табигдажа, харагшадай зүгһөө һайн сэгнэлтэ абаа.

Николай Петрович Гостев юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр уялга абаад, ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байна. Халаан бүриин даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ. Һаяшаг «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаа.

Николай Петрович Гостев мүнөө электро-гагнууршанай дүрбэдэхи разрядтай болонхой. Өөрынгөө мэргэжэлдэ залуу мэргэжэлтэдые һургаһан, һургажашье байна. Николай Петрович Гостевые Элхиин заһабариин заводой хүдэлмэришэд һайн мэдэдэг болонхой. Коммунис ажалай ударник Николай Петрович үдэр бүри улам эдэбхитэйгээр ажаллажа, даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ байһаар.

Л. ВИЛЬМОВА.

Загарайн аймаг.

ИВАНОВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ ҮЙЛСЭДЭ

Һүүлэй сагта Ленинэй ордента ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг соцгородогто ехэ барилга хэгдэнэ. Байрын гэрнүүд ехэ олоор баригдана. Шэнэ үйлсэнүүд, кварталнууд, микрорайонууд эндэ бии болонхой. Урдань Дачная үйлсэ эгээл хажуу талада ородог һаа, мүнөө энэ үйлсэтэй зэргэлһэн Николай Петровой үйлсэдэ ехэ барилга хэгдэжэ эхилээ. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй байдал һуудал эридээр һайжараа. Түрүүшын табан жэлнүүд соо хабтагай модоор баригдаһан ута хара бараагууд үни хэзээ үгы хэгдэнхэй.

Тус заводой хүдэлмэришэд һаяшаг 40 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэдээ, Дачная үйлсэдэ Сергей Михайлович Ивановой нэрэ олгохо гэһэн шиидхэбэри гаргаа бэлэй. Сергей Михайловичи Ивановые мэдэхэгүй хүн манай республика дотор үсөөн лэ байха. Бэлигтэй инженер, эдэбхи үүсхэлтэй хүтэлбэрилэгшэ Улаан-Үдын паровоз-вагон заһабарилгын заводые бариһан барилгашадай коллективые хүтэлбэрилжэ, богонихон болзор соо парти, правительствын даабариие дүүргэһэн юм. Удаань заводой директорээр хүдэлөө.

Сергей Михайлович Иванов Турксибай түмэр замай гайхамшаг ехэ барилгада хабаадалсажа, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм.

Суута инженерэй нэрээр соцгородогой үйлсэ нэрлэгдэбэ. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив Сергей Михайлович Ивановой нэрэ солые мартаагүй.

В. ЗОЛОТАРЕВ,

УЛАМ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Манай Прибайкалиин аймагта ой модоной промышленностиин предприятинуудолон юм. Эдэ предприятинуудай коллективүүд бага гаргашатайгаар, һайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула оролдоно. Олохон коллективүүд энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шаданашье. Байгалай Итанцын леспромхозуудай коллективүүд һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Сэлэнгын модоной баазын, Буряадай түлишын промышленностиин управлениин Еловско леспромхозой коллективүүд һүүлэй сагта түсэбөө үлүүлнэ.

Хэдэхэн жэлэй саана Сэлэнгын модоной баазын директорээр Виталий Яковлевич Кокин табигдаһан юм. Тэрэ Ленинград хотын С. М. Кировэй нэрэмжэтэ академи дүүргэһэн байна. Модо үйлэдбэрилхэ, болбосоруулха технологи һайн мэдэдэг Виталий Яковлевич хүн зоноор үгөө ойлголсоходоо, ажал хүдэлмэреэ эмхидхэхэдээ ехэ шадамар хүн юм. Һүүлэй сагта Сэлэнгын модоной баазын коллектив продукци гаргаха даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр байгша оной хоёрдохи кварталай даабариһаа гадуур ехэ продукци гаргаа бэлэй. Тингэжэ СССР-эй модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерствын, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шантагайгаар абаа бэлэй.

Энэ коллектив июль август һарануд соо бүри габшагайгаар хүдэлжэ, ажамталаа улам арьбадхаа. Найман һарын даабариһаа гадуур 23 мянган хэһэг шпала, 6.600 кубометр хюрөөдэмэл материал бэлдэжэ, продукци худалдаха даабаряа 821 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэв. Тус баазын коллектив саашадаа бүри эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, энэ жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Еловско леспромхозой коллектив һүүлэй сагта муу бэшэ үрэ дүн туйладаг болоо. Эдэнэр модо бэлэдхэхэ, хюрөөдэмэл материал бэлдэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Тус леспромхозой коллектив байгша оной найман һара соо 34.300 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 38.900 кубометртэ хүргэһэн юм. Хюрөөдэмэл материал бэлдэхэ даабари 3.300 кубометрээр үлүүлэгдээ. Эндэ дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд олон юм. М. И. Красовский, Л. П. Парамонов гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригадануудай коллективүүд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа үнинһөө хойшо суурхажа байдаг.

Жэшээлхэдэ, Михаил Иванович Красовскиин даадаг бригадын хүдэлмэрилэгшэд байгша оной найман һара соо 12.932 кубометр модо бэлэдхээ. Леонид Петрович Парамоновой хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадын коллектив мүн лэ ехэ модо бэлэдхэжэ, олоной һайшаалда хүртэнэ. Эдэнэр оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэһэнэй ашаар иимэ һайн үрэ дүн туйлана бшуу. Энэ леспромхозой коллектив социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Ажалай түрүүшүүл мүнгэн шангаар, үнэтэ бэлэгүүдээр һара бүри урмашуулагдадаг болонхой. Еловско леспромхозой коллектив саашадаа энэ хэбээрээ хүдэлжэ байгаа һаа, бүри ехэ продукци гаргаха аабза гээд найданабди.

Прибайкалиин аймагта ой модо харууһалха 13 ажахы бии юм. Прибайкалиин оньһожоруулагдамал ажахын коллектив ой модо сэбэрлэхэ, модоной үрэһэ суглуулха даабаряа хододоо үлүүлнэ. Эндэ хюрөөдэмэл материал хэдэг цех бии юм. Энэ цехэй коллектив байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 300 кубометр хюрөөдэмэл материал бэлдэбэ. Тус ажахын коллектив продукци худалдаха даабаряа 10 мянган түхэригөөр үлүүлээ.

Манай аймагай ой модоной промышленностиин предприятинуудай коллективүүд юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ байха.

В. КОНЦОВ,
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой промышленностиин таһагые даагша.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИ...

Звёздный худар харгы гаргагдаба

УСТЬ-КУТ. (Эрхүүгэй область). (ТАСС-ай корр. М. Совенко). Шэдхэтэ тайга соогуур гаргагдаһан автомобилиин харгыгаар барилгын материалнуудые ашаһан түрүүшын томо машинанууд БАМ-ай барилгашадай ажаһуудаг, ажалладаг Звёздный тосхон тээшэ Усть-Кутһаа ошобо.

Мүнөө түмэр замаі... гэжэ станциһаа бари... териалнууд Байгал... түмэр замай баруун... та эльгээгдэнэ. Ав... нанууд паром дээгүү... жа, булад харгын б... газараар 50 километ... автомобилиин шэнэ... эхи абаһан Лэнэ м... баруун эрьедэ гарана.

АЛТАЙ: КУКУРУЗА ХУРЯАГДА...

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). Силос хуряаһан һүүлшын комбайнууд Алтайн таряалан дээрэһээ гараба. Хизаарай колхоз, совхозууд 700 мянган гектар талмай дээрэһээ кукурузын ургаса хуряагаа.

Олон фермэнүүдтэ ... рузын ногоон эшэ на... силос дарагдаа. Эн... олон мянган гектарта... рузые наран сэсэгтэ... тариһан байгаа. Иим... мог тэжээл шэмэтэй...

Космонавтикаар научна хуралда...

КАЛУГА. (ТАСС-ай корр. Н. Александров). Ракетнэ техникын саашадаа хүгжэхэ тума К. Э. Циолковскиин хараа бодол, зөхёолнууд олоной анхарал татана. К. Э. Циолковскиин научна хүдэлмэридэ, хараа бодолдо зорюулагдаһан юһэдэхи уншалга Калуга хотодо үнгэргэгдэжэ байна.

Бүхэсоюзна энэ ... даанда хабаадаһан эр... инженернүүд, конст... нууд, медигүүд ба... мэргэжэлтэд 120 ... зүбшэн хэлсэлгэдэ таб...

Космонавтнуудые ... Ю. А. Гагаринай нэр... түб байгуулгын т... хай СССР-эй летчи... навт П. И. Климук ... лэй заседани дээрэ ...

70 НАҺАТАЙ ЧЕМПИ...

Яхадай АССР-эй «Урожай» бүлгэм һонирхолтой мүрысөө үнгэргэбэ. Республикын ажахынуудай гар хажууршад үбһэ сабшаһан байна. Хэдэн мянгаад хүн энэ мүрысөөндэ хабаадаа.

Якутск хотодо ажаһуудаг пенсионер С. А. Федоровой «Якутский» гэжэ совхоздохи мүрысөөндэ хабаадаһан ушар илангаяа һонирхолтой. Судейскэ коллегиин гэшүүдэй «хэдытэйбта?» гэжэ асуухадань, тэрэ иигэжэ харюусаба:

— Энэ үбэл 70 наһатай болохомни.

Иимэ наһатай хүн хабаадаха гэжэ мүрысөөнэй гуримаар хафаалагдаагүй байшоо. Мүрысөөндэ хабаадаад, юу хэхэ гэнэй гээшэб гэжэ түрүүшээр С. А. Федоровто дурадхаха хүнүүдшье бии байгаа.

Наһажаал хажууршан үдэ болотор түрүүшын табан хүнтэй тэн тэрээ ябаба. Тиин саашадаа час бүхэнэй үнгэрхэ тума Сергей Алексеевич бэшэнээ холо ахижа захалба. ...риин үдэрэй дүүрэхэ... бусад хажууршад хо... дэһэн байна. Тингэ... һатай колхозник ... турша соо 1,15 гек... һэ сабшаба. Мүрыс... баадагшадай нэгэ... иимэ дүн туйлаагүй... ень һиилэһэн хажу... бэлэг, чемпионой ... ажалай ветеранда ... альга ташалга доро... лагдаһан байна.

— Үшөө ехые ... байгааб, — гэжэ ... хэлэбэ. — Теэд но... хэн, уһанги байшоо...

Урандаа, үбһэ хи... хүсэтэ техникын ... да, республика ... хажууршадай мүр... до үнгэргэгдэдэг... Тиихэдэ С. А. Фе... лэ түрүү һуури ... корд туйладаг ... Үдэрэй турша со... тарай үбһэ сабша... Ажалай ветера... Алексеевич пенси... хайшье һаа, хүдэ... даа. Загаһа барижа... ри хэжэ, олоһон ... рэндэ тушаадаг.

МЯХА ҮЙЛЭДБЭРИЛДЭГ ФАБРИКА...

КИЕВ. (ТАСС-ай корр. К. Мышляев). «Петровский» гэжэ совхоз-комбинадай шэнэ промышленна бүлэг барилгын түрүүшын ээлжээн Киевскэ областиин Обуховско райондо ашаглалгада оруулагдаба. Эндэ жэлдээ 10 мянган толгой тугал, бүруу үсхэбэрилжэ, шахан таргалуулдаг байна.

Ажал хүдэлмэриин оньһожоруулагдаһан, автомадаар хангагдаһан дээрэһээ нэгэ оператор 180 тугал харууһалха, 720 толгой тугал шахан таргалуу...тай.

— Бүлэг бари... тээгдэжэ байхада, ... рэхэ тэжээл бэлэд... жээ ябуулгануудые ... хэ хэрэг гараа һэн, ... совхоз-комбинадай ... И. И. Пионтковски... нэ.

1975 ондо тус ... мянган тонно мях... хоёрдохи ээлжээнэй ... лалгада ороходо— ... тонно мяха гүрэндэ ... хаар хараална.

ТАЙМЫРАЙ МИЛЛИАРД... КУБОМЕТР ГАЗ

НОРИЛЬСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Сидоров). Соленинскэ газоконденсатна малтамалтай газарые ашаглажа эхилһэнһээ хойшо энэ үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд нэгэ миллиард кубометр газ гаргажа абаа. Норильска металлургическа комбинадта зэд, никель, кобальт хайлуулжа абаха хэрэгэй үргэдхэгдэхэдэнь, газ гарган абалга улам хүгжөөгдэһэн байна. Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһо... дүүргэхын түлөө ... гэрһэн соцналис... газ ехээр гаргад... нүлөө үзүүлээ.

Соленинскэ аша... тамал гарган аба... үргэдхэгдэжэ байн... рүүшын миллиар... 21 һарын турша ... Харин түсэбтэ таб... һүүлшын жэлдэ зэ... газ гаргагдан абга... раалагдана.

УРАН БЭЛИГЭЙ ХАРАЛ...

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС-ай корр. Г. Бердников). «Совет Алас-Дурна» гэһэн уран зурагай зоны выставкэ Номгон далайн эрьедэхи энэ хотодо нээгдэбэ. Буряадай, Яхадай АССР-нүүдэй, Приморин болон Хабаровска хизаарнуудай, Амарай, Камчаткын, Магадачай, Сахалинай, Шэ...тын областьнуудай ... зураашын зохёо... нүүд — мянга ш... энэ выставкада ... Совет хүнүүдэй ... гуулхы ажал хэр... тагайнгаа үзэсхэ... байгаалиие, комм... гуулжа байгаа ... образые зохёо... тобойсо харуулна.

МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭЛГЭДЭ—САГ ҮРГЭЛЖЫН АНХАРАЛ

«Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй бэлдхэл болон мэргэжэл шадабари дээшэлүүдхэ талаар хүдөө ажахын органуудай хэжэ байһан хүдэлмэри тухай» КПСС-эй Центральна Комитет тусхай тогтоол баталан абаһан байгаа.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй онол шадабари, мэргэжэл дээшэлүүлхэ асуудалнуудта нютагуудай хүдөө ажахын органууд зохихо анхарал хандуулнагүй тэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор хэлэгдээ һэн. Энэ тогтоол соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд манай нэгэдэлдэшье сэхэ хабаатай.

Совхозуудые хүтэлбэрилхэ хэрэг улам һайжаруулха зорилгоор совхозуудай союзно-республиканска министерство байгуулха тухай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые КПСС-эй Центральна Комитет һайшаан абаһан юм.

Энээнтэй дашарамдуулан, 1972 оной июнь һарада манай республикын газар дээрэ совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэл байгуулагдаһан байгаа. Энэ нэгэдэлдэ мүнөө үедэ хонидой, һү һаалиин, зүгын 43 совхоз хабаадуулагдаа. 7 совхоз республиканска нэгэдэлдэ сэхэ мэдэлтэй. Гадна Сэлэнгын үрэ жэмэсэй питомник, мүн нэгэдэлэй совхозууд болон трестнүүдые автомобильна транспортаар хангажа байдаг автомобильна ажахы нэгэдэлдэ сэхэ мэдэлтэй болонхой.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэһөөр мүнөө үедэ республиканануудтахи совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлдэ ехэ эрхэ олгогдоо, гэхэтэй хамта совхозуудай үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ талаар ехэ харюусалга тохогдоһон байна.

Республикада эмхидхэгдэһэн нэгэдэл болон трестнүүдтэ мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые томилхо хэрэгтэ нютагай партийна, советскэ органууд ехэ туһа хүргэһэн юм. Һайса мэргэжэһэн, совхозуудта хүдэлжэ дүршэлтэй болоһон хүнүүд хүтэлбэрилэгшэдөөр табигдаа.

Республикын совхозуудай нэгэдэлдэ ородог ажахынуудай дээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд 1972 онтой сасуулбал, 36 процентээр олошороо. Жэшээнь, Худанай совхоздо 30 гаран мэргэжэлтэ ажаллана.

Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй 96 процентнь тусхай мэргэжэлтэй, тэрэ тоодо 76 процентнь дээдэ эрдэмтэй. Совхозой оройдоол хоёр директор тусхай эрдэмгүй байна. Совхозуудай нэгэдэлдэ мүнөө үедэ хүдөө ажахын 1.300 шахуу мэргэжэлтэ ажаллана.

Совхозуудта хүдэлхэ тусхай дээдэ, дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд гол түлэб Буряадай хүдөө ажахын институдта, Буряадай М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ, Ивалгын гидромелиоративна техникумдэ бэлдэгдэнэ. Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдһаа үсөөн мэргэжэлтэдые абанабди. Тусхай һургуули дүүргэгшэдэй хэды олошороошье һаань, үйлэдбэриин олохон һалбаринууд мэргэжэлтэдээр дуталдана. Отделенинүүдые, тракторно-таряан ажалай бригадануудые, үйлэдбэриин бусадшье һалбаринуудые даагшад тусхай эрдэмгүй байна. Энээнһээ шалтагаалан зарим ажахынуудай тракторна, автомобильна паркнууд болон бусад механизмууд бүхы хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэгүй, машинануудай бүтээсэ багаар дээшэлнэ, заримдаа доошолдогшье ушар гарана. Тингэжэ совхозой үйлэдбэридэ экономическа ехэ хохидол ушаруулна. Иимэрхүү баримтануудые Калининай нэрэмжэтэ, Оронгын, Чисаанын, Хүдэриин совхозуудта хаража боломоор.

Совхозуудтахи инженернүүдэй, барилгашад-техникүүдэй, ажал болон салин хүлһэнэй талаар инженернүүдэй 38 процентнь, ветеринарна мэргэжэлтэдэй 26 процентнь тусхай эрдэмгүй хүнүүд.

Тусхай эрдэмтэй бухгалтернууд совхоздо бүришье үсөөн. Мүнөө үедэ совхозуудта хүдэлжэ байһан главна бухгалтернуудай оройдоол 60 процентнь тусхай эрдэмтэй. Тэдэнэй оройдоол 15 процентнь дээдэ эрдэмтэй. Оронгын, Бэшүүрэй болон «Дружба», «Заветы Ильича», «50 лет Октября» совхозууд мэргэжэлтэй бухгалтернуудаар ехэ дутамаг. Энээнһээ шалтагаалан тоо бүридхэлэй хүдэлмэридэ пенсионернүүд хабаадуулагдана.

Эдэ жэлнүүдтэ совхозуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэдые түбхинүүлхэ талаар зарим тэды ажал хэгдээ. Жэшээнь, «Эрдэм» Үдын, «Октябрьский» совхозуудта мэргэжэлтэдэй ажаллаха, амарха һайн арга боломжо хангагдаа. Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэд нэгэ газартаа удаан байнагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ, мүн энэ жэлэй 8 һарын туршада Эрхирэгэй совхозһоо олон мэргэжэлтэд гаража ошоһон байна. Эндэ хүдэлэгшэдтэ ажаһуудалай эрилтэ һайнаар хангагдаагүй дээрэһээ иимэ байдал тохёолдоно.

Совхозуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэдые һайса түбхинүүлхын хажуугаар, тэдээнэй эрдэм дээшэлүүлхэ асуудалда анхаралаа саг үргэлжэ табиха шухала байна. Ушар юуб гэхэдэ, республикын олохон совхозуудта хүдэлдэг дунда шатын хүтэлбэрилхы тушаалтадай нилээд олониинь тусхай эрдэмгүй.

Жэшээнь, совхозуудай отделенинүүдые даадаг 106 хүнэй 44-ниинь, малай фермэнүүдые даадаг 152 хүнэй 40-ниинь, тракторно-таряан ажалай бригаднуудые даадаг 127 бригадирай 54-ниинь тусхай дээдэ, дунда эрдэмгүй. Нютагай органуудай мэдээнэй ёһоор, хүтэлбэрилхы дунда шатын тушаалда тусхай эрдэмгүйгөөр ажаллажа байһан 753 хүнэй хахадһаа олонхинь оройдоол эхин классуудые дүүргэһэн. Эдэнэрэй эрдэм дээшэлүүлхэ талаар «Одон» совхоздо, Суулгын, Хүдэриин, мүн бусадшье совхозуудта зохихо ажал хэгдэнэгүй.

Мүнөө дээрээ хүтэлбэрилхы дунда шатын тушаалда ажаллагшад юрын хүдэлмэришэдһөө бага эрдэмтэй байна. Эдэ баримтануудые хараадаа абажа, республикын совхозуудай нэгэдэл, ажахынуудтахи хүтэлбэрилэгшэд, дунда шатын тушаал эзэлэгшэдые заочно һуралсалда хабаадуулха талаар зохихо хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Республикын совхозуудта хүтэлбэрилхы дунда шатын тушаал эзэлэгшэдэй 500 гараниинь заочноор һуралсана, тэрэ тоодо 127 хүн М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ һуралсана.

Эрхирэгэй совхоздо хүтэлбэрилхы дунда шатын тушаалтадые бэлдэхэ талаар бага бэшэ ажал хэгдэнэ. Эндэһээ мүнөө 7 хүн техникумдэ, 13 хүн институдта һуралсана.

Совхозуудые хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдээр хүсэд хангахын тула мүнөө үедэ тусхай дээдэ, дунда эрдэмтэй 800 гаран мэргэжэлтэ хэрэгтэй байна. Гэхэ зуура республикынгаа хүдөө ажахын институт болон техникумүүдһээ үсөөн мэргэжэлтэдые абанабди. Жэшээнь, энэ жэлдэ совхозуудта хүдэлхэ тусхай дээдэ эрдэмтэй 55 мэргэжэлтые абаабди. Тэдэнэй тоодо 8 экономист-бухгалтер, 9 экономист, 9 зоотехник, 7 ветврач бии. Дунда эрдэмтэй 96 мэргэжэлтын 39-ниинь зоотехник, 21-ниинь ветфельдшер, 12-нь техник-мелиораторнууд.

Совхозуудай үйлэдбэри дам саашань хүгжөөхын тула хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй, юрын хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм мэргэжэл саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ шухала байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ республикын һургуулида 211 хүн һуралсажа гараа. Тэрэ тоодо малай фермэнүүдые даагшанар, тракторно-таряан ажалай бригаднуудай бригадирнууд, техник-үрэжүүлэгшэд мэргэжэлээ дээшэлүүлээ. Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэ совхозуудай 6 директор, 30 гаран мэргэжэлтэд мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ажахынуудта сэхэ эмхидхэгдэһэн зооветеринарна курсануудта 2.565 малшан, 987 таряашан һуралсажа гараа. Хүтэлбэрилхы 700 гаран хүдэлмэрилэгшэ хүдөө ажахын экономико шудалаа.

1974—1975 онуудта совхозууд болон трестнүүдэй 107 дээдэ тушаалтай мэргэжэлтэд оронойнгоо хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудта һуралсажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура, энэ талаар горитой дутагдалнууд бии байһаар. Совхозуудай зарим директорнууд элдэб шалтагуудые барижа, мэргэжэлтэдээ тусхай һуралсалда эльгээхэ дурагүй байдаг. Энээнһээ шалтагаалан мэргэжэлтэд ажахынгаа хүгжэлтэдэ һайнаар нүлөөлхэ аргагүй болодог.

Механизаторнууд болон малшадай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ гээшэ үгаа шухала. Гэбэшье энэ асуудалда бүхы совхозуудта зохихо анхарал хандуулагдана гэхын аргагүй. Энээнһээ боложо, нэгэдэл болон трестнүүдэй мэдэлдэ байһан трактористнууд-машинистнүүдэй 25,3 процентнь, малшадай оройдоол 12,4 процентнь, жолоошодой 26,1 процентнь 1-дэхи, 2-дохи классай үнэмшэлгэтэй болонхой. 1773 һаалишанай 274-ниинь, 3.327 хонишоной 427-ниинь 1-дэхи, 2-дохи классай болгогдоһон байна.

Трестнүүд болон совхозууд энэ табан жэлэй дүүрэтэр малшад болон трактористнуудай 50—60 процентынь мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Хэрбээ хүдөөгэй техническэ училищинууд болон юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудта трактористнуудай зарим тэдыгээр бэлдэгдэдэг гээшэ һаа, комбайнернууд болон жолоошод хаанашье бэлдэгдэнэгүй шахуу. Хүдөөгэй техническэ нэгэшье училищида үнеэдые машинын хүсөөр һаагшад, малай фермэнүүдэй механигууд, хонидой нооһо түргэөр хайшалагшад, малай томо фермэнүүдтэ хүдэлхэ операторнууд, электригүүд болон бусад мэргэжэлтэд бэлдэгдэнэгүй.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, ажахынуудта хэды шэнээн трактористнуудай, жолоошод, слесарьнүүд болон бусадшье хүдэлмэришэдэй хэрэгтэй болохо байһые хараалһан түсэб зохёохо шухала.

Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдые һайнаар шэлэн табяад, шадабари мэргэжэлыень дээшэлүүлээд, ажахын гол һалбаринуудта хүдэлэгшэдэй дүршэл шадабари дээшэлүүлээд байгаа һаа, үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь элитэ.

С. ХАЛТУЕВ
республикын совхозуудай нэгэдэлэй кадрнуудые шэлэн абаха, бэлдэхэ таһагай ахалагша агроном.

ТАРЯАШАН hУРГУУЛИhАА ЭХИЛДЭГ

РСФСР-эй педагогикын ...булгэмэй түбэй Соведэй ...зидиум Калужска областиин ...Медынскэ районой Улановска hургуулида август hа... соо болоhон байна. Пле...мэй гэшүүдhээ гадна, СССР-эй ба РСФСР-эй Гэ...гэрэлэй министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, авто...номито республикануудай, область болон хизаарнуудай ...адай гэгээрэлэй таhагуу...дай түлөөлэгшэд, эрдэмтэд, ...рим түрүү колхоз болон ...хозуудай хүтэлбэрилэг...шэд, хүдөө ажахын мэргэ...шэд, хүдөөгэй hургуули...удай ба дээдэ hургуули...удай багшанар энэ ехэ ...углаанда хабаадалсаа.

Улановска найман жэлэй hургуулиин коллектив ажал ...уралмэрээ hонирхолтойгоор ...үүлнэ. «Заря» гэжэ колхозой правлени hургуулитай ...ообо барисаатай юм. Багшанар, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэр...гэжэлтэд саг үргэлжэ суг...ласа, үхибүүдые хайшан ...э ажал хүдэлмэридэ да...лтайгаар hургаха тухайда ...өөлдэг заншалтай. hургуулиин ажал хэрэгүүдтэй ...нилсаад үзэхэдэ, эндэхи ...үүд эрдэм hуралсалдаа ...далтай, мүн ажал хэхэ ...ратай. hурагшадай жэл ...э хэхэ юумые уридшалан ...өөлөөд, тэрэнээ заабол ...үргэхые оролдоно.

...дөөдэ хэхэ юумэн бии ...аб даа. Хүүгэдые ажал ...дэ hургаха талаар ...хин нилээд ехэ дүй ...далтэй болоо. Энэ шухала асуудал бэелүүлхын тула hургуулиин коллектив, колхозой правлени иимэ ёhо ...им сахидаг байна:

1. hурагшадые хүдөө ажахын эрдэм мэдэсэтэй, мүн ажал хэхэ дадалтай, шадабаритай болгохо; 2. Үхибүүдэй hургуулида hураха бүхы ...үүдтэ таhалдуулангүй, ...жагдээр, дадхаан байжа ...лай ёhо гуримтай танил...саха; 3. hуралсал ажал ...ые алгасуулангүй, адли ...рээр hургаха; 4. Зунай ...аралтын үедэ ажалай ла...гер, үйлэдбэриин учас...тай ажал хүдэлмэридэ ха...дуулха; 5. Предметнэ ...ужогто ябалсаха, туршал...та хэхэ; 6. hургуули колхоз ...той хоорондохи харилсаа ...ообо бэхижүүлхэ...

...Тиимэ ажал хэхэеэ мэдэхэ ...э, харин ажал хэжэ hу...ратайгаа хамта эрдэм мэ...дэсэ дээшэлүүлхэ. дүрбэн ...тэй хүмүүжүүлэгдэхэ ...той.

...хүдөө ажахын эрдэм мэ...дэсэтэй, ажал хэхэ дадал...тай, шадабаритай хайшан гэжэ болохоб? Улановска hургуулида энэ асуудал тон hонирхолтойгоор шиидхэгдэнэ. Хэшээлнүүдэй үедэ хүдөө ажахы тухай хөөрэхэhөө гадна, урогуудай гадуур гэхэ гү, али зарим нэгэ ажал хэжэ байхадань, энээн тухай hануулна. Хара ажал хэжэ байгаад, номоо үзэхэдэнь аргагүй туhатай юм. Ургажа, хүдэржэжэ ябаhан үхибүүнэй бэе махабадта ашаг туhатайгаар нүлөөлнэ. Ажал хэжэ байхадаа ухаан мэдэрэлынь зүбөөр хүгжэжэ, hайн hайхан бодол, эрмэлзэл зорилго түрүүлнэ бшуу. Иимэ ушарhаа улам эршэтэйгээр hураха, ажал хэхэ дуратай болодог байна.

Эдэ бүгэдын асуудалнуудые шиидхэхын, саг болзортонь бэелүүлхын тула hургуули яhала оролдоно. Иимэ арга боломжонууд hургуулида бии. Жэшээнь, предмедүүдээ шудалан үзэхэ, ажалай хэшээлнүүдтэ ябаха, хүдөө ажахын оньhон техникэтэй дүтөөр танилсаха, предметнэ кружогуудта хабаадалсажа, туршалгануудые хэхэ гэхэ мэтэ бии ха юм. Тэрэшэлэн ажабайдалай зарим асуудалаар хөөрэлдөө шагнаха, зундаа аяншалгада ябаха, шэнэ hонин кинофильм, зүжэг наада хараха. Эдэ мэтын тон шухала асуудалнуудые Улановска hургуулиин коллектив анхаралhаань табинагүй.

Хэнэйшье мэдэhээр, хүдөөгэй үхибүүд бага балшар наhанhаа ажал хүдэлмэри хэжэ hурадаг шуу. Үнеэ, тугалнуудаа хараха, огород соохи хартаабхаяа малтаха, түлеэ залhаяа бэлдэхэ ушар али олон гарадаг. Гадна колхозой, совхозой ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, таряа талхан хайшан гэжэ ургуулагданаб гэжэ мэдэхэ болоно. Ушар иимэhээ үхибүүд үрэжэлтэ баян газартаа дурлажа, малшад болон таряашадай ажал хэрэгые хүндэлжэ эхилнэ. Адууhа малай ямар аша туhатайе ойлгоно. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, Улановска найман жэлэй hургуулиин коллектив hурагшадаа ажал хүдэлмэриин дадалтай болгохые оролдоно. Үхибүүд зунай амаралтын үедэ сагаа миил үнгэргэнэгүй, колхозой гү, совхозой али бүхы ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, шадаха зэргээрээ туhа хүргэнэ. Ямар хүдэлмэри хэнэб? Теплицэ соо хүдэлнэ, нютагай ургамалнуудые суглуулна, наг шэбхэ таряалан лээрэ хаялсана, сэсэг болон газарай эдеэ ургуулалсана, hургуулиингаа гэр байшангые шэрдэлсэнэ ха юм.

hуралсалай, үйлэдбэриин участогта хүдэлхэдэ аргагүй туhатай. Саашанхи мэргэжэлээ шэлэжэ абахадань нүлөөлхэ байна. Зунай үедэ үхибүүд гансашье хара ажал хэнэгүй, харин ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээнь, нютагаа болбосон түхэлтэй болголсоно, эм домой ургамалнуудые суглуулна, уран hайханай бүлгэмэй ажал хүдэлмэридэ хабаадалсажа, hонирхолтой гоё зүжэг наада табилсана. Сэхыень хэлэхэдэ, үхибүүд сагаа миил үнгэргэнэгүй, ниитын ажалда хабаадалсана гээшэ.

Ахамад классай хүбүүд зунай сагта барилгада хабаадалсана. Басагадынь hургуулиин дэргэдэхи участогта хүдэлжэ, сэсэг болон бусад ургамалнуудые уhална, буртаг ногооень түүжэ хаяна, хартаабхын шорой обоолно. Тиихэдэ эхин классуудай hурагшад гар урлалгын зэр зэмсэгүүдтэй, байгаалиин зарим шухала зүйлнүүдтэй танилсана. 4—8-дахи классуудай hурагшад модо зорожо, түмэр түншэжэ hурана, электротехникэ болон радиотехникэтэй танилсана, хүдөө ажахын техникэ шудална, агрономиин ёhо гуримтай нүхэсэнэ.

Үхибүүдые иигэжэ hургахадань түрэлхидшье, багшанаршье баяртай байдаг. «Үхибүүдые ажал хүдэлмэридэ хабаадуулжа захалхадамнай, түрүүшээр түрэлхидынь дурагүйдөө бэлэй. hургуулиин дэргэдэхи участогта хүдэлхэ, hургуулияа заhабарилха гэхэ мэтын юумэн байгаа hааб даа. Теэд hүүлээрнь түрэлхид багшанарта баяр хүргөө hэн. Ушар юуб гэхэдэ, үхибүүдынь ажал хүдэлмэриин аша туhа тухай хөөрэжэ эхилээ ха юм» гэжэ Улановска найман жэлэй hургуулиин директор С. Л. Масонова хэлэнэ. Энэнь зүйтэй. Ажал хүдэлмэриин аргагүй туhатайе түрэлхидтэ, үхибүүдтэ ойлгуулхын тула нилээд ехээр оролдоhон байна.

Улановска hургуулида урмашуулгын ёhо гурим бии. Ажал хэхэдээ эрхимлэhэн, hайн hайхан үльгэр жэшээ харуулhан үхибүүдтэ үнэтэй бэлэг барюулагдана, «Орлёнок» гэжэ пионерэй лагерьта путевко үгтэнэ. Гадна ороной түб хотонуудаар аяншалжа, түүхэтэ газарнуудаар танилсана. Тиигэжэ эндэхи hургуулиин үхибүүд Москва, Калуга болон бусад хотонуудаар аяншалhан байна.

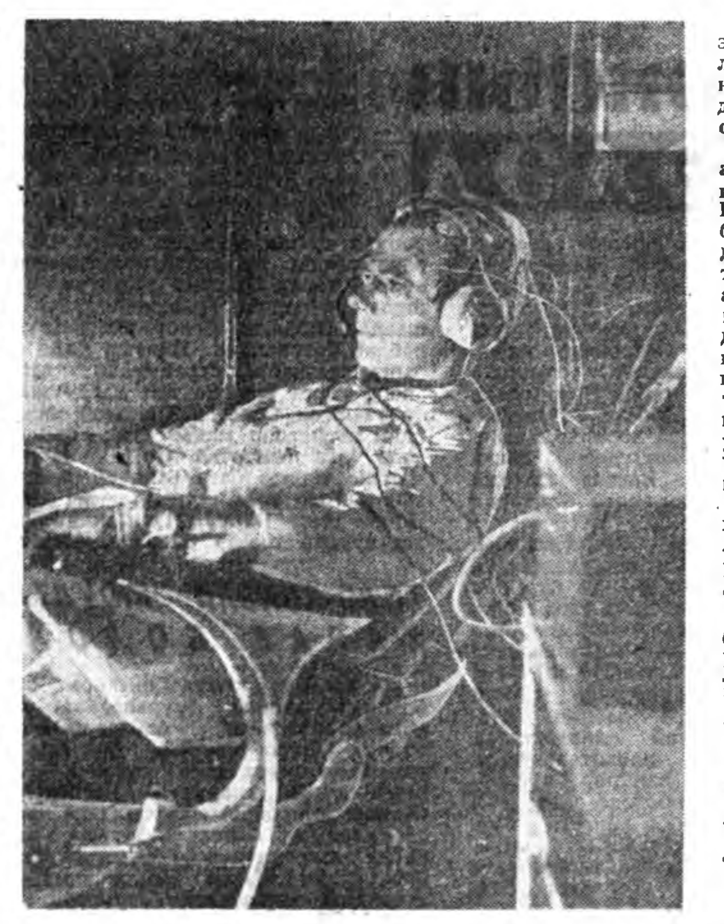
hургуулиин партийна организаци колхозой правленитэй хамта жэл бүри түсэб батална. Ямар мэргэжэлтэдэй хэрэгтэй байhые энэ түсэбтөө хараална. Багшанар үхибүүдтэй, түрэлхидтэй саг үргэлжэ хөөрэлдөө хэдэг, hургуули дүүргэhэнэй hүүлээр хүдөө ажахын ямар мэргэжэлтэй болохо тухайда хөөрэжэ үгэнэ. hургуулида ажалай түрүүшүүлтэй, дайнай ветерануудтай саг үргэлжэ уулзалга эмхидхэгдэнэ. Тиигэжэ үхибүүд ажал хүдэлмэриин аша туhатайе мэдэжэ абана. Олон жэлдэ колхоздо хүдэлhэн, алдар суутай болоhон хүнүүдэй амаралтада гарахадань, үхибүүд хабаадалсана. Ажалша бэрхэ хүнэй ажал ябуулга, намтар тухай хөөрэхэдэнь, үхибүүд аргагүй hонирхоно, ажал гээшэ наhанаймнай хэрэг гэжэ ойлгоно.

hургуулидаа зарим нэгэ асуудалаар туршалгануудые хэнэ гэжэ дээрэ дурдаа hэм. Шухалань гэхэдэ, олонхи туршалгануудынь колхозой үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэнэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ hуралсалай жэлдэ 25 туршалга хэhэн байна. Элдэб янзын үтэгжүүлгын ашаг нүлөө, үрэhэнэй онсо илгаа гэхэ мэтын асуудалнуудые хаража үзөө.

Эндэхи колхоз залуу мэргэжэлтэдтэ онсо анхарал хандуулна. hургуули дүүргэhэн үхибүүдэй колхоздо хүдэлхөөр үлэхэ тухайда хөөрэлдөө саг үргэлжэ эмхидхэнэ. Колхоздо хүдэлхөө үлөөшэдыень материальна талаар урмашуулна. Жэшээнь, hургуулиин hүүлээр колхоздо үлэhэн хүндэ 300 түхэригэй туhаламжа үгэнэ. Гадна гурбан жэл колхоздо хүдэлхэдэнь, hара бүриин салинда хорин процент нэмэжэ түлэнэ. Хоёр жэл колхоздо хүдэлhэн хүбүүд, басагад дээдэ hургуулида ороод, колхозой стипенди дээрэ hурана. Агроном, зоотехник, багша, медицинын хүдэлмэрилэгшэ колхоздо яаха аргагүй хэрэгтэй болодог. Дунда hургуулиин hүүлээр колхоздо үлөөшэдтэ гэр байра түрүүн үгтэнэ.

Иигэжэ Улановска найман жэлэй hургуулиин үхибүүд ажал хүдэлмэридэ дадалтайгаар hурана гээшэ. Иимэ жэшээ бидэнэртэшье аргагүй туhатай. hургуули бүхэндэ нэбтэрүүлхэ шухала.

М. МАНГАДАЕВ.
РСФСР-эй научно-педагогическа обществын Буряадай таhагай түрүүлэгшэ.

Байгаалиин байгуулhан эгээн орёо нарин орган болохо хүнэй уураг тархиин нюусануудые элирхэйлэн мэдэхэ hэдэлгэнүүдые дэлхэйн олохон эрдэмтэд хэдэг байна.

Социалис Ажалай Герой академик Виктор Глушковой хүтэлбэрилдэг Украинын Наукануудай академиин Кибернетикын институдай эрдэмтэдшье эдэ нюусануудые тайлбарилха талаар өөhэдын арга замуудые бэдэрнэ. Совет электронно-тоолон тодорхойлдог машинануудай конструкци зохёогдодог энэ институтда хүнэй уураг тархиин нюусануудаар hонирходог байhаниинь гэнтын ушар бэшэ юм. Юун бэ гэхэдэ, кибернетическэ системын арга боломжо тэрээнние байгуулhан, мүн хангадаг хүнүүдэй эрдэм мэдэсэ болон ажал хэхэ арга шадабариhаа hүүлэй hүүлдэ дулдыдаха байна бшуу.

Тиин мэдээжэ эрдэмтэн, биологиин эрдэмэй доктор Кирилл Иванов-Муромский түрүүтэй нейробионикын таhаг Кибернетикын институдта байгуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнжэлэн туршагдагша тусхай боксдо байна. Датчигууд болон тусхай аппаратурын туhаламжаар тэрэнэй уураг тархиин биоэлектрическэ долгёонууд тэмдэглэн абтана.

АПН-эй фото.

БҮДҮҮД, ХУБСАhА ХУНАР, СТАНДАРТ

Советскэ Союзай хүнгэн промышленностиин хэдэ мянган предприятинуудай тоо жэлhээ жэлдэ нэмэнэ. СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствэдэ зорюулагдажа, юhэдэхи табан жэлэй түсэбөөр 10,3 миллиард түхэриг hомологдонхой. энэнь урда тээхиhээ 1,9 дахин ехэ байна. Энэ мүнгөөр 600 гаран завод, фабрика баригдаха, баригдажашье байhаар. Гэхэтэй хамта хүдэлмэрилжэ байгаа предприятинууд шэнэлэгдэн hэльбэгдэнэ, шэнэ техникээр зэбсэглэгдэнэ.

Хүнгэн промышленностиин hалбаринуудай дундаhаа оёдолой үйлэдбэри эршэмтэй түргэнөөр хүгжэнэ. Оёдолой мянгаад предприятида мүнөө 1,5 миллион хүн хүдэлмэрилдэг. Табан жэлэй турша соо тэдэнь продукци бүтээн гаргалгаяа 1,4 дахин арьбадхаа. Тиигэбэшье продукциин шанар заримдаа гээгдэхэ ушар тохёолдодог. Орон дотор оёгдоhон пальто, хүүртиг, костюм болон платинууд элэсэ хахарсагүй байдаг. Харин манай хубсаhад моодынгоо, оёдолойнгоо, бүдэйнгөө үнгын, будагайнгаа бүхын талаар гадаадынхида заримдаа хүрэхэгүй ушар үзэгдэдэг.

Продукциингаа шанар hайжаруулхын, ассортиментыень үргэдхэхын тула хүнгэн промышленность hүүлэй үедэ зохихо хэмжээнүүдые абаа. КПСС-эй Центральна Комитедэй нёдондо жэлэй август соо баталан абаhан тогтоол энэ хэрэгтэ нүлөөлhэн байна. Партиин Центральна Комитет СССР-эй минлегпромой хүдэлмэриие хаража үзөөд, хүнгэн индустриие шэнэ түхеэрэлгээр, hайн шанартай түүхэй эдээр, шэнэ материалнуудаар хангахыень арадай ажахын бусад hалбаринуудые уялгалаа.

Партийна энэ документые бэелүүлхэ хэрэгтэнь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй стандартнуудай комитет эдэбхитэйгээр хабаадана. Эд бараанай шанар эрид hайжаруулхын тула 15.062—73 гэhэн ГОСТ тэрэнэй үүсхэлээр баталагдаhан байха юм. Текстильнэ, хүнгэн промышленностиин продукциие үйлэдбэридэ эльгээхэ гурим зохёодог.

Үйлэдбэриинхидшье эдэбхитэйгээр хүдэлжэ эхилээ. Тэдэнэр бүтээгдэдэг эдлэл хэрэгсэлнүүдэй ассортиментые үргэдхөө, ажалай технологи ба эмхидхэлые hайжаруулаа. Тэрэшэлэн машинаар бүтээгдэдэг хүдэлмэри улам олон болонхой, тусхай мэргэжэлтэй үйлэдбэри, фабрика-потогууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэ ба бусад шэнэ аргануудые нэбтэрүүлhэнэй ашаар продукциин шанар улам hайжарна.

Продукциин шанар дээшэлүүлхын түлөө оёдолшодой дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Тирасполиин фабрикын коллектив эрхим үрэ дүн туйлаба. СССР-эй минлегпромой, Госстандартын, ВСНТО-гой президиумэй, хүнгэн промышленностиин НТО-гой правлениин коллегиин хамтын зүблөөн дээрэ тус предприятиин дүй дүршэл зүбшөөлэгдэhэн байна. Удаа тээнь «Знание» бүлгэмэй түбэй лекторидо «Тирасполиин үдэр» үнгэргэгдөө. Эдэнэй дүй дүршэлые СССР-эй ВДНХ-да харуулха гэжэ шиидхээ. Хүнгэн индустриин бүхы hалбаринуудта энэ дүршэл нэбтэрүүлэгдэхээр дурадхагдаа.

Эндэхи оёдолшодой дүй дүршэлдэ иимэ анхаралай хандуулагдаhаниинь ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, Союз доторой нормативhаа 55 процентээр бага гаргаша эндэ хэгдэдэг байна. Үйлэдбэрез түргэнөөр хүгжөөхэдэнь, продукциин шанар муудана гүй. Тирасполиин нэгэдэхи сортын хубсаhа хунар түсэбтэ даабариhаа ходо дээгүүр байдаг. Энэ фабрикада оёгдоhон хубсаhанай 50-яад модель хүндэлэлэй тэмдэгтэ хүртэнхэй.

Бүдөөр, трикотажаар оёгдоhон хубсаhан гү, али гуталнууд хүнгэн промышленностиин элдэб hалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдөөр бүтээгдэнэ. Энэ талаар машина бүтээгшэдэй, химигүүдэй, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, бэлэдхэлшэдэй үүргэ ехэ. Эдэ мэтын асуудалнуудые стандартнуудые тодорхойлогшод тааруулан эмхидхэхэ зэргэтэй.

«Оёгдоhон хубсаhан», «Гутал», «Трикотаж зүйлнүүд», «Бүд» гэhэн нэгэдхэмэл программа бэелүүлгэдэ СССР-эй Госстандартын мэдээсэhэнэй ёhоор союзна хэдэн арбаад министерствэнүүд болон албан зургаанууд, эрдэм-шэнжэлэлгын, проектно-конструкторска эмхи зургаанууд хабаадаха байха.

В. БЕЛЯЕВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

Уншагшын hанамжа

ДАЙШАЛХЫ ЗАМ ТУХАЙ ДУРСАЛГА

Гитлеровскэ Германиие бута hамна сохиhоор 29 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ Буряадай номой хэблэл Содном Банзаракцаевич Хандажаповай «hэлмэтэ добтололго» гэжэ ном барлан гаргаhан юм.

Өөрынгөө баатаршалгаар бүхы орон доторoo суудa гараhан эрэлхэг зоригто генерал Лев Михайлович Доваторай командалhан хасагуудай морин сэрэгэй гвардейскэ корпусто Зэдын үргэн талын хүбүүн алба хэhэн намтартай. Автор багахан ном соогоо морин сэрэгэй гвардейскэ хоёрдохи корпусой дайшалхы зам тухай hонирхолтойгоор, үнэншэмөөр бэшэнэ. Манай ороной гушан гаран яhатан тус корпусто нэгэ хүн шэнгеэр алба хэжэ, Эхэ ороноо фашис булимтарагшадhаа сүлөөлхын тула өөhэдынгөө ами наhа гамнангүй дайлалдаhан эрэлхэг зоригтой баатарнууд гэжэ энэ ном уншаад байхадаа ойлгомоор. Командирнууд М. Д. Ягодин, М. А. Фёдоров, Д. И. Батов, Н. С. Салимов болон бусад тухай Содном Банзаракцаевич ном соогоо дулаанаар дурдана.

Автор манай ороной арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, коммунис партиин сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политика тухай тон зүбөөр, ёhотой жэшээ дээрэ харуулжа шадаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Залуу Буряад республикын хүбүүдые сэрэгэй хэрэгтэ hургаха талаар Улаан Армиин элитэ ажал ябуулагшад К. К. Рокоссовский, М. И. Кундо, Л. М. Доватор, М. Д. Ягодин гэгшэд өөhэдынгөө ехэхэн хубитые оруулжа шадаа. Улаан командирнуудай, политическэ хүдэлмэрилэгшэдэй оролдоhоной ашаар морин сэрэгэй Буряадай бригадын сэрэгшэд дайшалхы, политическэ бэлэдхэлдэ hайн үрэ дүн туйлаhанайнгаа түлөө СССР-эй оборонын арадай комиссар К. Е. Ворошиловай, Улаан морин сэрэгшэдые командалагша С. М. Буденнын, Алас-Дурнын Улаан тугта тусхай армиин командалагша В. К. Блюхерэй үндэр сэгнэлдэ нэгэтэ бэшэ хүртэhэн алдартай.

Буряадай морин сэрэгшэдэй дунда баатаршалга гаргаhан хүбүүд яhала олон hэн. Тэдэнэй жэшээгээр сэрэгшэдые hургаха хэрэгтэ командирнууд гол анхаралаа табидаг байhан. Буряад морин сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда hайн бэлэдхэлтэй ороhон, дайнай элдэб фронтнуудта дайшалхы габьяа харуулhан гэжэ энэ ном соо үнэншэмөөр бэшэгдэнэ.

Зэдын аймагай партийна, комсомолой организацинуудай урда тээхи жэлнүүдтэ залуушуулай дунда ябуулhан ажал тухай номой автор урин дулаанаар бэшэнэ. Ургажа ябаа залуу үетэниие Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ аймагай хүтэлбэрилэгшэд гол анхаралаа табидаг, тэдэнэй дунда hонирхолтой хүдэлмэри ябуулдаг байhан гэжэ тэндэ зохидоор хэлэгдэнэ. Энэ шухала хэрэгтэ ВКП(б)-гэй райкомой нэгэдэхи секретарь Никифор Ильич Зимин гол анхаралаа табидаг, албанда мордохо залуушуулай дунда hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые, элдэб уулзалгануудые, сэрэгэй наадануудые үнгэргэдэг байhан. Никифор Ильич эдэбхитэй шадамар партийна хүтэлбэрилэгшэ байhан гэжэ тэрэ үедэ залуу ябаhан бидэ мүнөө болоходо hайн ойлгонобди. Аймагай хүтэлбэрилэгшэд соохоо нүхэр Зимин түрүүлэн өөрынгөө дураар фронт мордоhон. Тэрэ Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө элдэб фронтнуудта баатар зоригтойгоор дайлалдаhан, дайшалхы олон орден, медальнуудай кавалер, мүнөө отставкада гараhан полковник гэжэ мэдэнэб.

Партиин, комсомолой райкомуудай залуушуулай дунда ниитэ-оборонын хүдэлмэри hайнаар ябуулжа шадаhа найнь үрэ дүн энэ шанга шалгалтада элирhэн түүхэтэй. 1940 ондо манда добтолhон финнүүдтэй дайлалдахадаа, Гармажап Аюрович Гармаев онсо шалгарhан юм. Энэ баатаршалгынгаа түлөө Зэдын үргэн талын хүбүүн Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн алдартай. Фашис булимтарагшадые бута сохилгодо ами наhаяа гамнангүй эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэhэн сэрэгшэд Буряад орондомнай олон. Тэдэнэй дунда Зэдэhээ нүхэд Пятибратов, Доржиев, Цыренов, Хандажапов, Заятуев, Вампилов, Цыбенов болон бусад олон нүхэд орохо ёhоороо ороно.

Юрын сэрэгшын бэшэhэн ном уншахада hонирхолтой. Олон жэлэй үнгэрhэншье hаань, Содном Банзаракцаевичай өөрынгөө, хамта дайлалдаhан нүхэдэй дурдалгаар энэ ном бэшэhэниинь hайшаалтай гэжэ онсо тэмдэглэлтэй.

Содном Банзаракцаевич Хандажаповай «hэлмэтэ добтололго» гэhэн ном уншаад байхада, тэрэнэй дайшалхы нүхэдэй баатаршалгануудай үнэншэмэ байhые гүйсэд ойлгомоор. Ургажа ябаа залуу үетэниие Эхэ орондоо дуратайгаар, үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ энэ номой өөрынгөө хубитые оруулхань дамжаггүй.

Нэгэ хэдэн үгэ Буряадай номой хэблэл тушаа хэлэхэ хүсэлтэйб. «hэлмэтэ добтололго» гэжэ ном тон үсөөнөөр хэблэгдээ. Энэ hонирхолтой номые гоё hайханаар шэмэглэжэ, бүри олоор гаргаа hаань, hайн байха hэн.

Манай совет арад ерэхэ жэлдэ гитлеровскэ булимтарагшадые илаhаар 30 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахые хаа хаанагүй бэлдэжэ байна. Тиимэhээ Содном Банзаракцаевичые Буряад ороной сэрэгшэдэй баатаршалгаар хизаарлангүй, Сибириин эрэлхэг зоригто сэрэгшэдэй гайхамшагта илалтануудые энэ номдоо нэмэн оруулжа, бүгэдэ арадай hайндэр болотор энээнээ хоёрдохёо барлан гаргуулаа hаань, hайн байха бэлэй гээд hанагдана.

Мүнөө үеын залуушуулые сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэдэ өөрынгөө хубитые саашадаашье оруулхыень Содном Банзаракцаевич Хандажаповта үнэн зүрхэнhөө хүсэхэ байнаб.

Н. ЦЫБИКОВ,
Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, запасай гвардиин капитан.

...эдир конструкторнууд.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҮҮСХЭЛ ЭДЭБХИИН hУРГУУЛИ

Гутал оёдог ехэ фирмэ болоhон «Скороход» гэжэ фабрикада үйлэдбэриин зүблөөнэй саг үргэлжэ хүдэлжэ эхилhэнhээ хойшо 50 жэл гүйсэбэ. Хүдэлмэришэдэй хүтэлбэрилгын ба хиналтын энэ hургуулиин эмхидхэгдэн байгуулагдаhанhаа хойшо 50 жэлэй турша соо гутал оёдог хэдэн мянган хүн үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ мэргэжэл шадабарида hураhан байна. Эдэнэй олонхид үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэд болонхой.

Энэ түсэбтэ табан жэл үйлэдбэриин зүблөөнэй намтарта шэнэ мүрнүүдые бэшэhэн байна. Энээнэй эдэбхитэй ажал ябуулгын ашаар үйлэдбэриин ажал хэрэгүүд hэльбэн шэнэлэгдэhэн, шэнэ техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн, социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ.

Мүнөө «Скороходто» продукци голодоhогүйгөөр бүтээн гаргаха асуудал шиидхэгдэжэ байна.

(ТАСС-ай корр.).
Ленинград.

Замай тэмдэглэл

АЛА-ТАУГАЙ ХОРМОЙДО

...июнин 21-дэ Казахстанай түб хото Алма-Атада литературын үдэрнүүд эхилэ...эд арбан үдэр соо ...лөө.

...нуудай газар дээрэ ...баясхаланта hайндэр ...ээ. Манай түб Алма... совет литературын ...үд эхилхэнь», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. А. Кунаев «Правда» газетын хуудаhан дээрэ бэшээ ...аб даа.

...эшье, тэрэ үдэрнүүдтэ ...гаран уран зохёолшо ...аhан байна. Тэрэ олон ...олшодые ССР Союзай ...зохёолшодой холбооной ...ниин нэгэдэхи секретарь Г. М. Марков толгойлжо...

...доторoo солотой суу... ...ohон, ехэ-ехэ ахамад ...шэд — hая наhа ба... ...Б. Кербабаев, В. Ко..., Ч. Айтматов, Д. ...тинов, Л. Ошанин, ...лиев, И. Абашидзе болон бусад хабаадалсаhан ... Гадна Польшоhоо, ...акиhаа, Болгариhаа, ... болон Югославиhаа ...шад ерээ hэн.

...Уран зохёолой hайндэр ...hайнаар үнгэргэгдэжэ ...а, — гэжэ Г. М. Марков ...конференци дээрэ тэм... ...бэлэй.

...зуу гаран совет арадай түлөөлэгшэд суглараhан юм. Олон үндэhэтэнэй агууехэ совет литературын түлөөлэгшэд үргэн Казахстанай тала хизаараар аяншалжа, өөр өөрынгөө арад зоной аяг заншалые, республика болон область тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Хэнэйшье мэдэhээр, совет Казахстан hүүлэй жэлнүүдтэ айхабтар хүгжэhэн, баяжаhан республика гэжэ суудa гаранхай ааб даа. Казахай ССР-эй газар дайда баян, тэнюун, ашагта малтамалаар айхабтар элбэг юм. Менделеевэй суута таблицада ородог элементнүүд дууhан Казахстанай дайдаар олдодог байна.

Гэхэтэй хамта Казахстан — мүнөө СССР-эй аха дүү республикануудай эгээл томонуудай нэгэн, гурбадахи hуури эзэлдэг. Эндэ совет гүрэнэй элдэб олон үндэhэ яhатанай хүбүүд, басагад эбтэй эетэй ажаhуудаг. Манайшье нютагай хүбүүд, басагад тэндэ hууринжан түбхинэнхэй юм. Казахстанай Уран зохёолшодой холбооной до Олжас Сулейменовэй секретаряар манай нютагай Мухар-Шэбэрэй басаган Люция Дашидондоковна Тогмитова гэгшэ хүдэлнэ.

Казахстанда олон яhатанай түлөөлэгшэд нютагжаhан байна гэжэ дахин дабтахамни. Тэндэ уран зохёол арбаад хэлэн дээрэ бэшэгдэжэ байдаг. Казах хэлэнhээ гадуур ород, немец, уйгур болон солонгос хэлэнүүд дээрэ уран зохёол гарана.

Казах литературын амжалта хэндэшье мэдээжэ гээшэ ааб даа. Абай Кунанбаев, Джамбул Джабаев, Мухтар Ауэзов, Илья Джансугуров, Сакен Сейфуллин гэгшэдэй нэрэнүүд бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоhон.

Мүнөө үеын казах литература баhал хүгжэнги, нилээд hалбарhан, баян литература мүн. Ануар Алимжановай, Олжас Сулейменовэй, Курпеисовэй болон С. Мухановай зохёолнууд хаа хаанагүй мэдээжэ.

Совет литературын үдэрнүүд Алма-Атагай Ленинэй нэрэмжэтэ ордондо нээгдээ hэн.

Хойто үдэрынь бүхы делегациемнай Джамбулай нютагта абаашажа, агууехэ акынай музейтэй танилсуулаа, тэндэхи хүн зонтой уулзуулаа бэлэй.

Нүгөөдэртөө бидэниие арбан хоёр бүлэг болгон хубаагаад, Казахстанай арбан хоёр областьдо абаашаа hэн.

Би Павлодарска областьдо ошолсохо талаантай байбаб. Манай делегаци долоон хүнhөө бүридэнхэй hэн. Таджигай ССР-эй Уран зохёолшодой холбооной харюусалгата секретарь, Таджикистанай комсомолой шангай лауреат, мэдээжэ поэт Мумин Каноат маниие толгойлжо ябаа. Манай бүлэгтэ Москвагай поэдүүд Александр Николаев, Марк Кабаков, башкир Абдулхак Игибаев болон мэдээжэ казах зохёолшод Дихан Абилев, У. Кумисбаев гэгшэд ороо.

Павлодарска аэропортдо маанадые партиин обкомой секретарь Григорий Алексеевич Бариков, городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо М. И. Сазонова, партиин обкомой пропаганда болон агитациин таhагые даагша Демисинов, партиин Павлодарска горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Пирожников, областиин соёлой управлениин дарга нүхэр Сейсенбеков гэгшэд хани халуунаар угтаа бэлэй.

Тэндэhээ сэхэ Ленинэй хүшөөдэ ерэжэ, баглаа сэсэгүүдые табяа hэмди.

Партиин Павлодарска обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Иван Михайлович Буровтай уулзажа хөөрэлдөө hэмди.

Тиигэжэ манай бүлэг областьтой танилсажа эхилээ бэлэй. «Казсевсельпроект» гэжэ институдай хүдэлмэрилэгшэдтэй, Лебяжинска район ошожо, 23-дахи партсъездын нэрэмжэтэ совхозой малшадтай хани халуунаар уулзаабди.

Үглөөдэрынь Ермак гэжэ промышленна залуу городтой, тэндэхи хүдэлмэришэн ангитай танилсаабди, шүлэг зохёолнуудаа уншаабди. Хүдэлмэришэд маанадай зохёолнуудые анхаралтайгаар шагнаа бэлэй. Ермагай ферросплавна заводтой танилсаабди. Городой ээдтэй Иртыш-Караганда гэжэ насосно станцида ошожо, канал хараа hэмди. Ермаковско ГРЭС ошоо hэмди. тэндэ мүншье хани халуун уулзалга болоо. Каналай уhан Казахстанай хойто областьнуудай газарые уhалуулдаг, айхабтар аша туhатай үйлэдбэри гээшэ. Ермаковско ГРЭС хэдэн областиие, мүн хүршэ Омско областиин предприятинуудые зайн галаар хангажа байдаг байна. Энэ ГРЭС хадаа асари томо барилгануудай нэгэн гэжэ тэмдэглэхэнь шухала.

Саашадаа манай бүлэг Павлодарска районой «Черноярский» гэжэ совхоздо хүрөө hэн. Совхозой дирекциин байрада выставкэ хаража hонирхоhон байнабди. Тэрэ выставкэдэ совхозой бүтээдэг продукци дүүhан табигданхай. Мүн совет литературын бүтээлнүүдшье тэндэ бии.

— Хүн бүхэндэ эдихэ уухын хажуугаар ухаан бодолой хоол яаха аргагүй хэрэгтэй ха юм, — гэжэ совхозой директор Михаил Александрович Дацевич хэлээ бэлэй.

Тэрэ совхозой долоодохи отделенидэ хани халуун уулзалга болоо.

Павлодартаа бусажа, үглөөдэрынь заводтой танилсаабди. Павлодарска тракторна заводой үйлэдбэри бүхы орондоо мэдээжэ гэхэдэ алдуу болохогүй гэжэ hананам. Юундэб гэхэдэ, тэрэ заводой гаргаhан тракторнууд манайшье республикын ажахынуудта бии ха юм. Энэ томо завод халаан соо зуун хорин трактор бүтээн гаргадаг байна. ПТЗ тракторнууд айхабтар хүсэтэй гэжэ суурхадаг.

Июниин 27-до бүхы бригаданууд Алма-Атада суглараа бэлэй.

Эдэ үдэрнүүдтэй дашарамдуулан, Казахстанай ахамад акын Джамбулай шаби, арадай поэт, хүгжэмшэн Кенен Азербаевай 90 наhанай ойе совет зохёолшод тэмдэглэhэн байна.

Казахстанай Уран зохёолшодой холбоондо творческо дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо hэн. Россин, Украинын, Белоруссиин, бусад республиканuудай түлөөлэгшэд үзэhэн, хараhан тухайгаа хөөрэжэ үгэhэн байна. Кугультинов, Ошанин, Шестинский, Кожевников, З. Нури, Бабаджан, Каноат, Радов, Салынский гэгшэд Казахай республика, ажалша арад зон тушаань дулаахан үгэ хэлээ.

Совет литературын хүгжэлтые hүүлшымнай үдэшэ гэршэлээ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ордон соо хэдэн мянган хүн сугларшоо. Алма-Атын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, интеллигенци болон городой дээдэ hургуулинуудай студентнэр ерэжэ, поэдүүдэй шүлэг уншахые гурбан час соо анхаралтайгаар шагнаhан байна.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной секретарь А. П. Кешоков тэрэ уулзалгые ударидаа. Гушан гурбан поэдэй тоодо бишье шүлэгөө уншалсааб.

Манай делегациин хүтэлбэрилэгшэ Г. Марков Казахстанай Компартиин ЦК-да, Уран зохёолшодой холбоондо баяр хүргэжэ, hайндэрэй амжалтатайгаар үнгэрhэниие тэмдэглээ.

Тэрэ үдэшэдэ Казахстанай Компартиин ЦК-гай бюрогой гэшүүд хабаадаа.

В. ПЕТОНОВ,
поэт.

Уласхоорондын шэнжэлэл

СССР—ФРГ: ХАРИЛСААГАА СААШАДАНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА АРГА БОЛОМЖО БИИ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко сентябриин 15, 16-да албанай хэрэгээр ФРГ-гэй правительствын уряалаар тэндэ ошоод ерэһэн байна. Баруун Германиин хэблэл тэндэхи уулзалгануудай дүнгүүдые шэнжэлхэ зуураа, ФРГ-гэй президент В. Шеельтэй, канцлер Г. Шмидттэй, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г-Д. Геншертэй А. А. Громыкын уулзаһан, хөөрэлдэһыень хоёр ороной хоорондын харилсаа саашадань заһаруулха, эдэнэй хоорондын али али талада ашатай туһатай холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглэнэ.

Москва хотодо 1970 оной августын 12-то хоёр ороной хоорондын договор баталагдажа, энэ харилсаанай заһаралгын эхин табигдаһан, тэрэшэлэн 1973 оной май соо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошоһониинь харилсаануудаа хүгжөөхэ шэнэ түлхисэ болоһон байна. Үнгэрһэн үе соо горитой юумэн хэгдээ. Хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаан энэ жэлдэ 2 миллиард түхэригһөө дээшэ хэмжээтэй болоо гэжэ хэлэбэл ойлгосотой болохо бэзэ.

А. А. Громыкын албанай хэрэгээр ошоод байха үедэнь, олон асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн: хоёр ороной хоорондын харилсаа холбооной байдал ба саашанхи арга боломжонууд хаража үзэгдэһэн, мүн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөндэ, тэрэшэлэн түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые али али талаһаа хороохо, энээнтэй холбоотой хэмжээнүүдые абаха тухай асуудалнуудаар Венэдэ боложо байгаа хөөрэлдөөнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдаа.

«Һанал бодолнуудаа мэдэлсэһэнэй һүүлээр уласхоорондын шиидхэгдээдүй олонхи асуудалнуудаар Москва ба Бонн нэгэ шэглэлтэйгээр дабшана гээд ойлгохоор болоо» гэжэ «Франкфутер рундшау» газетэ бэшэнэ. Франкфурска газетын энэ һанал бодолые ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидт сентябриин 17-ной пресс-конференци дээрэ лаблан баталаа. Советскэ Союзтай харилсаагаа саашадань хүгжөөхые правительствынгаа хүсэдэг байһыень канцлер тусхайлан тэмдэглэбэ. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй гурбадахи, түгэсхэлэй шатые дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар үнгэргэжэ болохо гээд тоолодог байнаб гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Гэхэ зуура хоёр ороной хоорондын харилсаае заһаруулгада, Европодохи шахардуу байдал һуларуулжа үргэлжэлхэ ябадалда һаад тойбо татаха гэжэ һэдэдэг ФРГ-дэхи хүсэнүүд сухаряагүй, сухариха һанаашалгаиьегүй байһаар. Тэрээнһээ гадна, тэдэ этигээдүүд өөһэдыйгөө хорото ябуулгануудые һүүлэй һарануудта дахин һүжэрөөгөө. Баруунай тала баридаг хархис этигээдүүдэй удамарша Штраус, шэнэ түхэлэй нацис бүлэглэлнүүд, үһөө нэхэхэ хүсэтэй холбоонууд, шпрингерэй хэблэл Шмидтын правительствын зүүн зүгэй политикада эсэргүүсэжэ үргэлжэлһөөр. Тиигэбэшье Рейндэхи олониитын һанал бодолые мүнөө эдэнэр тодорхойлногүй. СССР бусад социалис гүрэнүүд тушаа ФРГ-гэй правительствын баримталдаг гадаадын политическэ зүб зүйтэй хараа бодолые Баруун Германиин тон олонхи гражданинуудай һайшаадаг байһыень бодото байдал үнинэй лаблан баталанхай. Ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан һоор зэргэ оршохо гол ёһонуудые үнэнэ болгон, Советскэ Союзтай тогтооһон һайн харилсаан манай арад зондо шухала удха шанартай. Имэ харилсаан Европо түбидэ бата бэхи эб найрамдал тогтоолгодо туһа хүргэнэ гэжэ «Унзере Цайт» гэжэ Баруун Германиин коммунистнуудай газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

ТЕЛЬ-АВИВАЙ АЮУЛТАЙ ХАРАА БОДОЛ

Дүтын Зүүн зүгтэ октябрь һарада болоһон дайнай дүүрэһэнһээ хойшо нэгэ жэлэй үнгэроод байхада, энэ райондохи байдал аюултай байһаар зандаа. Гэхэ зуура нэгэ талаһаа—Израилиин, нүгөө талаһаа — Египедэй ба Сириин хоорондохи буудалдаае зогсоолго хүсэндөө байна. Зүгөөр эндэхи байдалые политическэ талаарнь эсэслэн заһаруулха ябадал нэгэл хэмдээ зогсошонхой, тэрэшэлэн Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой, 1973 оной октябриин 22-ой шиидхэбэринүүдэй гол эрилтэнүүд дүүргэгдээдүй.

Октябриин тулалдаанай үедэ урагшагүй байдалда оробошье, Израилиин засаг баригша бүлэгүүд зүүн зүгтэ хабаатай асуудалнуудаар Женеведэ зарлагдаһан эб найрамдалай конференци һэргээхые хойшо татаха хараа бодол баримталан, сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдээ улам үргэдхэнэ. НАТО-гай гүрэнүүдэй дэмжэлгэдэ хүртэхые оролдон, булимтархы удхатай үгэ хүүрнүүдые тараана, Израиль араб зүүн зүгтэ «баруун оронуудай түшэглэхэ тулгуури», совет түримхэйлэлгэ гэдэгэй замдахи «хаалта» гэжэ соносхоно.

Сентябрь һарада Вашингтондо хэлсээнүүдые хэхэдээ премьер-министр И .Рабинай һайрхан һаахарһан үгэнүүдэй ямар зорилготой байһаниинь мэдээжэ. Буулта хэхээр Тель-Авивай бэлэн байһан тухай хубхай хооһоор шашаһан аад, 1967 оной июниин дайнай урда тээхи хилэнүүдтээ Израилиин бусаха тухай хэлэлтэгүй гэжэ тэрэ дары мэдүүлээ. Сиритэй эбэй договорой баталагдаашье һаань, 1967 ондо эзэмдэгдэһэн Голанска гүбээнүүд «Израилиин мэдэл доро үлэхэ ёһотой» гэжэ Рабин убай һэнгэргүйгөөр мэдүүлбэ. Энээниие «буулта» гээд Израилиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэрлэдэг һаань, газар дайдые эзэмдэн түримхэйлэлгэ гэдэг юу болоноб гэжэ асуумаар болоно. Дүтын Зүүн зүгтэхи зүришэлдөө амгалан гуримаар, тогтууритайгаар заһаруулгын ямаршье вариант дурадхагдабал, эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха, Палестинын араб арадай хуулита үндэһэн эрхэ хангаха ябадал уялгата ёһоор хараалагдаха зэргэтэй. Гэхэ зуура Тель-Авив гансашье газар дайдын талаар бэшэ, мүн Палестинада хабаатай асуудалнуудаар эбсэшэгүй хараа бодол баримтална. Урда тээнь Палестинын харьяата байһан Баруун Иорданиһаа, Газай районһоо бүридэһэн, бэээ даанхай Палестинын араб гүрэн бии болгохо тухай бодомжые Рабинай правительство эрид буруушаана.

Египедэй ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь бусаан тусгаарлаха тухай хэлсээнэй баталагдаһанай һүүлээр Дүтын Зүүн зүгтэхи политикаяа Вашингтон үндэһөөрнь хубилгаха, эзэмдэгдэһэн араб нютагуудһаа Израилиин гаража ошохые баадхаха бэзэ гэһэн үндэһэ баримтагүй найдабари араб зарим бүлэгүүдэй дунда гараһан байгаа. Эдэ найдабаринуудай бүтэхэгүй хооһон байһые бодото байдал гэршэлээ. Амгалан гуримаар заһаруулгын асуудалнууд ойрын үдэрнүүдтэ Израилиин премьер-министр Рабинай США-да хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэшье анхаралда абтангүй үлөө. Израильда 1,5 миллиард долларай сэнтэй американ добтолхы зэбсэгүүдые жэл бүрн үгэхэ тухай, тэдэниие худалдан абаха мүнгөөр хангахын тула ерэхэ гурбан жэлэй туршада 4,5 миллиард долларой хэмжээтэй урьһа зээли Израильда үгэхэ тухай асуудалда Вашингтондохи хөөрэлдөөнүүдэй үедэ гол анхарал хандуулагдаһан байна. Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Сагаан байшан «ерэхэ зун болотор «фантом» гэдэг реактивна 50 истребитель-бомбардировщик эльгээхэ, жэлэй турша соо «Паттон М-60» гэжэ 200—250 хүндэ танкнуудые үгэхөөр зүбшөөһэн байна. Американ хэблэлэй дурдаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Араб зүүн зүг тушаа баримталха хамтын тактика тодорхойлхо тухай үгэ эндэхи хэлсээнүүдэй үедэ мүн лэ гараһан байгаа.

Араб гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой Рабат хотодо октябрь һарада зарлагдаха зүблөөн, совет-египед хөөрэлдөөнүүд иимэ харата тактикые, араб зарим оронуудай арсалдаа дэбэргэхэ, СССР-эй ба Араб гүрэнүүдэй хоорондын харилсаае муудхаха гэһэн тактикые таһалдуулха ябадалда ехэ удха шанартай байха болоно. Энэ районой бүхы арадуудай хүсэл эрмэлзэлые хараада абалсан, Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо зорилготой СССР-эй сэхэ шууд политика Сиридэ, Ирагта, Ливанда, Алжирта, бусад араб оронуудта ехэ хүндэтэй юм. «Советскэ Союз, совет арад хододоо манай ханинар байдаг, байнашье. Угаа ехэ туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө ехээр баярладаг байгаабди, мүнөөшье ехээр баярланабди»,—гэжэ Египедэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Фахми «Аль-Хавадис» гэдэг недели бүриин газетэдэ интервью үгэхэдөө тусхайлан тэмдэглэбэ.

В. ИВАНОВ,
С. ЛОСЕВ.
(ТАСС).

УРАН ЗУРААШАД—ХҮҮГЭДТЭ

Хүүгэд ном бүхэниие һайхашаажа абадаггүй юм. Нэн түрүүн гадар талыень, һүүлээрнь хуудаһануудые иража харахал даа. Үнэхөөрөө уран гоёор шэмэглэлээтэй, хужарлан харама зурагуудай олон байгаа һаа, тэрэл номоо заабол абажа ошохо. Иимэ гоё шэмэглэлтэй, зурагуудтай номоо үетэн нүхэдтөө харуулжа, шадал зэргээрээ уншажа ородог шуу.

Субботын, амаралтын үдэрнүүдтэ уран зурагай выставочнэ залда хүүгэд илангаяа олоор ерэжэ, зураг бүхэниие ехэтэ һонирхон хараа. Олонхи зурагуудынь, сэхыень хэлэхэдэ, тэдээндэ тон танил, хэзээ нэгэтэ хараһан шэнги байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейгэй уужам һаруул таһалганууд соо «Уран зураашад—хүүгэдтэ» гэжэ Бухэсоюзна выставкэ эмхидхэгдээ бшуу. Хүүгэдтэ зорюулагдажа бэшэгдэһэн номуудые шэмэглэн зохёогшодой хоёр зуу шахуу графическа зураг, мүн долоон зуугаад нааданхай эндэ табигдаа. Тиимэһээ үхибүүд, мүн түрэлхид олоороо нишэ ерэжэ, зураг бүхэнтэйнь танилсана.

«Уран зураашад — хүүгэдтэ» гэжэ выставкэдэ мэдээжэ совет зураашадай зүйлнүүд табигдаа. Жэшээнь, РСФСР-эй, Украинын, Литвагай, Эстониин уран зураашадай шэмэглэһэн номуудай зарим хэһэгүүдтэй харагшад танилсаха аргатай. Москвагай мэдээжэ зурааша К. П. Ротов поэт Сергей Михалковой «Степа ахай» гэжэ номые шэмэглээ һэм шуу. Тиигэжэ Степа ахайн хайшан гэжэ матрос, мүн милиционер болоод ябаһые хүүгэд эндэ һонирхон харана. Эдэ зурагуудай урда үхибүүд нилээд удаан зогсожо, өөр хоорондоо арсалдан байжа харахань бүришье һонирхолтой. Хажуудань Аркадий Гайдарай «Мальчиш-Кибальчиш» гэжэ номой удхаар РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша В. М. Конашевич зурагуудые хэжэ, үхибүүдые нилээд баясуулһан байха. Эдир улаан сэрэгшын мори унаад, һэлмээ дээрэ далайһаар добтолгодо орожо ябаһые үхибүүн бүхэн мэдэхэ, тэрэнтэй сугтаа добтолгодо оролсоод, ангиин дайсадые бута һамна сохилсоһойб гэжэ сэдьхэһэншье байха. Тиихэдэ мэдээжэ зураашан Мальчиш-Кибальчишай элдэб янзын эрхэ байдалда ороһые тодо хурсаар харуулһан шуу. Эдир улаан сэрэгшэ айжа һүрдөөгүй, гансал урагшаа дабшана.

В. Конашевич томо станково бүтээлнүүдые, одоол хужарлан харама уран зурагуудые, литографи жэншэдгүй һайнаар хэжэ алдаршахаһаа гадна, ехэнхи сагаа уран зохёолой номуудые шэмэглэн зохёолгодо зорюулна. Дэлхэйн болон ород классигуудай номуудые шэмэглэхэтэйгээ хамта хүүгэдэй номуудаар һонирхоо, уран шадабарья зорюулаа. Тиигэжэ Андерсен, Перро, аха дүүнэр Гримм, Гуковский, Маршак болон бусадай бэшэһэн онтохонуудай номуудые шэмэглэн гоёожо, хүүгэдэй анхаралые татаһан юм.

Выставкэ харахаа ерээшэд А. С. Пушкинай «Унтажа байһан дангина ба долоон баатарнууд», «Алтан петух» гэжэ онтохонуудай номуудые шэмэглэн зохёогоо. Хүүгэдэй одоол һайхашаан харама зурагуудые онсо өөрын маяг шэнжэтэйгээр хэжэ, онтохон бүхэниинь бүришье ойлгосотой болгоһон юм.

РСФСР-эй арадай уран зурааша В. В. Лебедевэй (Ленинград) үүргэ, аша габьяа энэ талаар сэгнэшэгүй ехэ. Хүүгэдэй номуудые шэмэглэхэдөө, графикын арга боломжонуудые алишье талаһаань гүйсэд һайнаар, өөрын онсо түхэлтэйгөөр хэрэглэжэ, энэ шухала хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаһан байна. Хүүгэдэй эгээ дуратай поэдүүдэй нэгэн болохо, жэшээнь, С. Маршагай «Элдэб үнгэтэй ном», «Эд бараан», «Һахалтан» гэжэ номуудые шэмэглэжэ, эдир жаахан уншагшадые баясуулһан юм. Хэзээдэшье дабтагдашагүй, өөрын маяг хэлбэритэй зурагуудыень үхибүүд харахадаа, шүлэглэмэл онтохонойнь гол түлэб удхые ойлгонхой, хөөрэн һуухал даа.

РСФСР-эй арадай уран зурааша Ю. А. Васнецов зохёохы ажалайнгаа ехэнхи хубиие хүүгэдэй номуудые шэмэглэхэ хэрэгтэ зорюулһан юм. Арадай аман зохёолой гүн сооһоо мүндэлһэн онтохонуудай удхаар зурагуудые хэхэ илангаяа дуратай. Бүхы бэлиг шадабаринь бурьялан бусалжа, хэзээдэшье мартагдашагүй зүйлнүүдые үхибүүдтэ бэлэглэдэг гээшэ.

Тэрэнэй хэһэн «Тилибом», «Сорока-белобока», «Ладушки» болон бусад зурагуудынь илангаяа һонирхолтой. Хүүгэдэй альга ташахые, миһэрэн энеэбхилхые, уран шүлэг яаралгүйхэн уншахые эдэ зурагуудынь эрхэбэшэ һануулха юм.

Ленинградай мэдээжэ зураашан Е. И. Чарушин С. Маршагай «Детки в клетке» гэжэ номые шэмэглэн гоёоһон байна. Элдэб түхэлэй ан амитанай түхэл маягые тодо хурсаар зураглаа. Шүлэгэй удхаһаа халташье хазагайруулангүй, харин бүришье удхатай, үльһатай болгожо шэмэглээ гү гэжэ һанахаар.

Тэрэшэлэн Сургалене Анна. Жилите Беруте (Вильнюс), Сампу Хейно (Таллин), мүн В. В. Мельниченко, А. Т. Рыбачук (Киев) гэгшэдэй зурагууд хүүгэдэй анхаралые татана. Прибалтикын республиканудай, Украинын хүүгэдэй түхэл шэнжэ, абари зан яахын аргагүй бии.

М. ОСОДОЕВ.
В. КОЛОСОВОЙ
буулгабари.

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Болгариин социалис революциин 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, аха дүү ёһоной хани халуун амаршалганuудые эльгээһэнэйнь түлөө БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоровой КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнодо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинда эльгээһэн амаршалгые Болгариин бүхы газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһанда толилбо.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй национальна обороной министр Г. Гофманай статьяе ГДР-эй «Нойес Дойчланд» газетэ тунхаглаба. 25 жэлэй турша соо Германиин Демократическа Республика ехэ амжалта туйлаа. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ба аха дүү социалис арминуудай холбооной зүгһөө найдамтай хамгаалалта хэһэнэй ашаар амжалта туйлагдаһан байна гээд тэрэ тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын США-гай Президент Дж. Фордтой уулзажа хөөрэлдэһэн тухайда гадаадын хэблэл гол анхаралаа хандуулна. Сагаан байшан соо болоһон уулзалга хани ёһоной, бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрөө. Хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай аша туһада совет-американ харилсаае саашадань хүгжөөн һайжаруулха, улам гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ уулзалгын үедэ тэмдэглэгдэһэн байна гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ.

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай Женеведэ боложо байһан уулзалга дээрэ совет, американ делегацинууд хөөрэлдэһэн байна гээд Польшын «Глос Працы» газетэ бэшэнэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй амжалтатайгаар үнгэрхэ байһыень бүхы оронууд, бүхы арадууд хүсэнэ.

Чехословакиин Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай Түрүүлэгшэ Г. Гусагай хани ёһоной албанай хэрэгээр Финляндида ерээд бусаһан тухай Чехословакиин «Млада Фронта» газетэ мэдээсэнэ. Г. Гусагай Финляндиин президент У. К. Кекконентэй уулзажа хөөрэлдэһэн тухай газетэ бэшэхэдээ, энэнь Европо түбидэ амгалан байдал, эб найрамдал хангаха, хоёр ороной хоорондохи харилсаае саашадань һайжаруулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэхэ байна гэжэ тэмдэглэнэ.

Газарые тойрон дабшадаг «Космос» гэжэ найман хэмэл одоной СССР-тэ табигдаһан тухай, ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин хүдэлмэри тухай, Ливанда эсэргүүгээр Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй хэһэн хорото муухай шэнэ ябуулганууд тухай хэблэл бэшэнэ.

(ТАСС).

БОНН

Регенсбургда болоһон конгресс

ТАСС

Уласхоорондын минералогиин нэгэдэлэй конгресс Баруун Германиин Регенсбург хотодо боложо дүүрэбэ. Дэлхэйн олон оронуудһаа, эдэнэй дунда Советскэ Союзһаа 700 гаран эрдэмтэ тус конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байгаа.

Кристаллнуудые үйлэдбэрилхэ, тэдэниие промышленностьда хэрэглэхэ тухай асуудалнуудта энэ конгресс зорюулагдаһан байна.

Совет эрдэмтэ профессор Н. В. Соболев Уласхоорондын минералогиин нэгэдэлэй шэнэ президентээр һунгагдаа. Нэгэдэлэй ээлжээтэ конгресс 1978 ондо Австралиин Сидней хотодо зарлагдаха.

АФИНА

Г. МАВРОСАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Грециин премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Маврос пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Кипрэй бэээ даагаһан ба дулдыданги бэшэ байдалай түлөө, газар дайдынь бүрин байхын түлөө Грециин правительство тэмсэнэ гэжэ мэдүүлээ. Кипрые Грецитэй нэгэдүүлэн ниилүүлхэ гэһэн ушарые бидэ буруушаанабди. Тиин арал дээрэһээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргаха шухала.

Хүршэ оронуудтаяа хани барисаатайгаар ажаһуухые Грециин правительство оролдоно гэжэ министр саашадаа хэлэбэ. Советскэ Союз болон Зүүн Европын бусад оронуудтай һайн харилсаа холбоо тогтоохые хүсэнэбди гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Кипрэй асуудалаар Советскэ Союз залан сэхэ хараа шэглэл баримтална гэжэ Г. Маврос журналистнуудай асуудалда харюусахадаа тэмдэглээ. Кипрэй бэээ даагаһан байдалай түлөө, газар дайдынь бүрин бүтэн байхын түлөө, конституционно ёһо гурим һэргээхын түлөө, арал дээрэһээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргахын түлөө, ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1974 оной июлиин 20-ной 353-дахи тогтоолые бэелүүлхын түлөө СССР тэмсэнэ гэжэ тэрэ хэлэһэн байна.

Греци, Турци, Англи хамтааран энэ асуудалые шиидхэхэ гэһэн аад, урагшагүйдэһэн байха юм. Тиимэһээ тэрэ асуудалые зүб мүрөөр шиидхэхын тула ондоо арга бэдэрхэ шухала гэжэ Г. Маврос мэдүүлээ.

БОНН

Пекинэй аюул түбэгтэ зүбшэлнүүд

ТАСС

ХДС-эй түрүүлэгшэ Г. Колиин албанай хэрэгээр Пекиндэ ерэһэн тухай газетэнүүд үргэнөөр бэшээ һэн. Уласхоорондын гол шухала хэдэ хэдэн асуудалнуудаар ХДС-эй ба Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ хараа бодол адлирхуу байна гэжэ Г. Коль хэлэһэн байгаа. Адэнауэрай дурасхаалые Хитадта ёһолон хүндэлдэг гэжэ дуулахадаа ехэтэ гайхаһан, һонирхоһон байнаб гэжэ тэрэ хэлэбэ. НАТО ехэ удха шанартай гэжэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлээ гээд Г. Коль тэмдэглээ. Сэрэгэй нэгэдэлтэй бата холбоотой байхадаа, ФРГ аюулгүй байдалаа сахиха байна гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Эдэ бүгэдэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй Советскэ Союзда дурагүй, тэрээндэ зүрюу харша ябуулганууде хэдэг байһыень үшөө дахин элирхэйлнэ.

СПОКАН

ХУДАЛДАА НАЙМАА ЭРХИЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

Совет-американ худалдаа наймаанай харилсаае хүгжөөхэ элдэб асуудалда зорюулжа, нютагай аралжаа наймаашадай ба совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалга Спокандахи худалдаа наймаанай палата үнгэргөө. Хөөрэлдөөнэй үедэ совет түлөөлэгшэд американ-совет худалдаа наймаанай харилсаае хүгжөөхэ тухай Вашингтон штадай аралжаа наймаанай түлөөлэгшэдтэ хөөрэһэн байна.

Хоёр ороной худалдаа наймаанай-экономическа харилсаае саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ шухала гэжэ американ бизнесменүүд тэмдэглээ.

Захагүй замбуулинай дайда шэнжэлдэг совет бүлэгтэ орожо, США-да ошоод байһан СССР-эй лётчик-космонавт А. В. Филипченко уулзалгада хабаадаба. Хамтын ниидэлгэдэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай А. В. Филипченко һонирхолтойгоор хөөрөө.

ТОКИО

Пекинэй хархис аашa

ТАСС

Японой Компартиин түлөөлэгшэ, Японой парламентын дээдэ палатын депутат М. Умэдын Хитадта ошохо гэхэдэнь, Токиодохи КНР-эй посольство арсаһан байна. Токио Пекин хоёрой хоорондо сентябриин 29-дэ нээгдэхэ авиалинеэр Японой авиакомпаниин аяншалга эмхидхэхэдэнь, тэрэ Японой бусад политическэ партинуудай түлөөлэгшэдтэй хамта тиишэ ошохоор уригдаһан байгаа.

Пекинэй харата муухай аашые Японой Компарти эрид буруушааба.

ЛОНДОН

Общинануудай палата тараагдаба

ТАСС

Парламентын һунгалтын болзорһоо урид — октябриин 10-да үнгэргэгдэхөөр сонсохогдоһонтойнь дашарамдуулан общинануудай палата тарааха тухай Англиин ниислэл хотодо хуулитаар мэдээсэгдэбэ.

НИКОЗИ

Пленд ороһон хүнүүдые андалдан абалсахань

ТАСС

Кипрэй президентын уялгые дүүргэгшэ Г. Клиридисэй, Кипрэй вице-президент, аралай түүрэг бүлгэмэй толгойлогшо Р. Денкташай хоорондо ээлжээтэ уулзалга болобо.

Плендэ ороһон хүнүүдые, шархатагшадые, үбшэнтэниие андалдан абалсаха тухай хоёр тала үгэеэ ойлголсоһон байна гэжэ эндэ тунхаглагдаһан хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Уласхоорондын Улаан Хэрээһэнэй түлөөлэгшэдэй табиһан түсэбэй ёһоор плендэ ороһон бүхы хүнүүдые андалдан абалсалга сентябриин 23-һаа эхилээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэл. Мүрысөөнэй ябаса тухай» — суглуулбари. «Хэжэнгынхидэй ондо ондоо байдал» — Е. Ефремовэй статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Шанарай эшэ үндэһэн» — Н. Жарковой статья. «Үрэ жэмэс болон овощ элбэг» — А. Коротаевагай статья. ТАСС-ай материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда. Ажалшадай бэшэгүүдтэ зорюулагдаһан тематическа хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанахи һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүд харуулагдаха. 18.35 — Телевизионно һонин, 18.55 — «Факел». «Хамар-Дабаан» — туристнуудай клуб. 19.45 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал. 19.55 — «Украинын уран зохёолшод — манай айлшад». 20.25 — «1974 оной ургаса хуряалга». 20.45 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.05 — «Семь шагов за горизонт» — документальна фильм. 22.15 — «Хүгжэмтэ уулзалга».

ҮНШАГТЫ һонирхохо байхат

ТУНГУССКА НЮУСЫ … ШЭНЖЭЛЭГДЭЭД

ПЛЕЗИОЗАВРТАЙ УУЛЗАЛГА

КАНАРЕЙКЭНҮҮДЭЙ ТЭЖЭЭЛ

ҮНЭҺӨӨР БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛ ХЭНЗ…

Редакторай орл… М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, теле…

г. Улан-Удэ, ул. …ва 35. Телефоны: р…ра — 54-54, приём… 54-93, зам. редакт… — 68-08, зам. редакт… 62-62, отв. секрет… 50-52, секретариат-… отделы: партийной жи… 60-91, сельского хоз… — 64-36, 63-86, проп… и агитации — 56-23, … мышленности и стро… ства — 61-35, сов… строительства и б… 69-58, культуры и … 60-21, писем и рабо… ров — 67-81, инфор… 34-05, общественная … ная — 56-62, машин… ро — 57-63, фотола… рея — 33-61.